

ROWEREM WOKÓŁ GRODKOWA

Trasa 1: Wokół gminy Grodków, część północna (47,7 / 38,8 / 40,8 / 51,6 km)

Trasa 2: Wokół gminy Grodków, część południowa (44,9 / 30,4 km)

Trasa 3: Z Grodkowa do Jeszkotli (32,0 / 23,7 km)

Trasa 4: Z Grodkowa do Kopic i nad Nyse Kłodzką (33,0 / 22,3 / 38,4 km)

Trasa 5: Z Grodkowa do Brzegu (44,7 / 27,1 km)

Przebieg trasy, opisy, zdjęcia i mapy:

Przemysław Supernak, SuperGlob

Przemysław Supernak

Projekt zrealizowany przez Gminę Grodków

TRASA 1 – WOKÓŁ GMINY GRODKÓW, CZĘŚĆ PÓŁNOCNA

MAPA TRASY

https://www.google.com/maps/d/u/o/viewer?mid=1CoXfxns6LQixohyrWnwkJ_oCl_iuvDs&usp=sharing

CHARAKTERYSTYKA TRASY

Rodzaj trasy:	turystyczna, średnio trudna
Długość trasy:	47,7 / 38,8 / 40,8 / 51,6 km
Czas przejazdu:	3,0–4,0 / 2,5–3,5 / 2,4–3,5 / 3,5 – 4,5 h
Drogi asfalt/bruk:	42,3 / 32,8 / 35,4 / 46,2 km
Drogi gruntowe:	5,4 / 6,0 / 5,4 / 5,4 km
Suma podjazdów:	88 m
Suma zjazdów:	88 m
Najwyższy punkt:	215 m n.p.m.
Najniższy punkt:	155 m n.p.m.
Dojazd samochodem:	Grodków, parking w Rynku
Dojazd pociągiem:	stacje: Grodków Śląski, Lipowa Śląska (linia kolejowa Brzeg - Nysa)

Trasa o średnim stopniu trudności, która sprawi radość nieco bardziej aktywnym rowerzystom. Możemy się na niej spodziewać licznych, lecz łagodnych podjazdów i zjazdów. Podczas wycieczki poruszamy się głównie drogami asfaltowymi o małym natężeniu ruchu. Jedynie dwa krótkie fragmenty prowadzą drogami szutrowymi o dobrej i równej nawierzchni. Trasa ma 3 dodatkowe warianty, pozwalające skrócić przejechany dystans lub dojechać do ciekawych miejsc nieopodal trasy (Jezioro Głębocko). W trakcie jazdy zobaczymy piękne, pagórkowate krajobrazy, bujne lasy oraz malowniczo położone, spokojne wioski. Oprócz atrakcji przyrodniczych, czeka nas również kilka ciekawych zabytków, w tym przepiękny pałac w Sulisławiu.

CIEKAWY Miejsca na trasie

GRODKÓW

Miasto położone we wschodniej części woj. opolskiego, w powiecie brzeskim, będące siedzibą prężnie rozwijającej się gminy. Początki Grodkowa sięgają lat 1248-1249, kiedy to miała miejsce jego lokacja na prawie niemieckim. Nazwa miasta prawdopodobnie pochodzi od polskiej nazwy umocnionego osiedla, czyli grodu. Od czasów państwa Mieszka I do XIV w. okoliczne ziemie rządzone były przez Piastów. W drugiej połowie XIV w. powstało tu księstwo wchodzące w skład biskupstwa nyskiego. Podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej miasto uległo licznym zniszczeniom. W drugiej połowie XVII w. za sprawą biskupa wrocławskiego Sebastiana von Rostocka (rodowitego grodkowianina), Grodków podniósł się z wojennych zniszczeń i nastąpił okres znacznego rozwoju gospodarczego. W 1810 r. skończyła się władza biskupów wrocławskich i Grodków stał się miastem królewskim podlegającym władzy pruskiej. Po II wojnie światowej znów stał się miastem polskim. Dzisiaj w Grodkowie warto zobaczyć otoczoną dawnymi murami starówkę. W jej obrębie podziwiać można zabytkowy ratusz, monumentalny kościół św. Michała Archanioła, zabytkowe baszty (Brama Ziębicka, Brama Lewińska, Baszta Więzienna) czy ruiny kościoła ewangelickiego. Warto zwrócić także uwagę na ciekawy wiatrak holenderski przy ul. Krakowskiej i stojącą nieopodal starą wieżę ciśnień. Położone w pobliżu murów miejskich, kameralne parki stanowią doskonałe miejsce na odpoczynek po wycieczce rowerowej.

GRODKÓW, RYNEK I RATUSZ

Stare miasto w Grodkowie, ze swoim układem urbanistycznym, wpisane jest do rejestru zabytków. Jego sercem jest Rynek ze stojącym pośrodku ratuszem. Pierwsza siedziba władz miejskich powstała prawdopodobnie w XIV lub XV w. i przetrwała do pożaru w 1549 r. Odbudowana w latach 1551-1557 r. ponownie spłonęła w największym grodkowskim pożarze z 1833 r. Obecny ratusz powstał w 1840 r. według projektu architekta Philippiego z Opola. To

późnoklasycystyczna budowla z gotycko-renesansową wieżą, zgodną z jej pierwotnym wyglądem. W sieni wmurowano tablicę z herbem biskupa Bałazara Promnitz'a i inskrypcją dotyczącą odbudowy ratusza w połowie XVI w. W przyziemiu zachował się gotycki portal z czasów powstania pierwszego ratusza. Dziś mieści się tu Urząd Stanu Cywilnego, biura instytucji publicznych i samorządowych oraz główna siedziba Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie. Jej patronem jest urodzony w Grodkowie Józef Elsner, główny nauczyciel i mentor Fryderyka Chopina, którego popiersie znajduje się przed wejściem głównym do ratusza. W grodkowskim Rynku warto także zwrócić uwagę na kilka zabytkowych kamienic z XVIII / XIX w., z których najbardziej okazałe prezentuje się stojąca przy północno-zachodnim narożniku dawna Gospoda Pod Trzema Koronami (obecnie restauracja Piast).

GRODKÓW, FORTYFIKACJE MIEJSKIE

Pierwsze mury miejskie wzniesiono w Grodkowie w latach 1296-1301, za panowania księcia świdnickiego Bolka I. Do ich budowy posłużyły zebrane z pól kamienie narzutowe. Nieco później otoczono je fosą. Fortyfikacje miejskie były wielokrotnie niszczone, najbardziej podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej. Do dziś przetrwały tylko ich fragmenty w północnej, wschodniej i zachodniej części starego miasta. Najciekawsze i najbardziej okazałe ich pozostałości to wysokie wieże: Brama Ziębicka, Brama Lewińska oraz mniejsza Baszta Więzienna. Bramę Ziębicką zbudowano w XIV w. i odnowiono w XIX i XX w. Jej korona składa się z półkolistych płytek, a na ścianach z każdej strony wieży znajdują się po dwa okna strzelnicze. Brama Lewińska stanęła prawdopodobnie w pierwszej połowie XIV w. Zwieńczona jest renesansową attyką i posiada okna strzelnicze na wschodniej i zachodniej ścianie. Baszta Więzienna powstała również w XIV w. i rozbudowano ją w XVI w. Obok stała nieistniejąca już wieża Bramy Wrocławskiej.

GRODKÓW, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Stojący nieopodal grodkowskiego Rynku gotycki kościół to chyba najpiękniejszy zabytek miasta i najważniejsza, obok wieży ratusza, dominanta krajobrazu Grodkowa. Zbudowano go w 1268 lub 1269 roku. W drugiej połowie XIV w. nastąpiła znaczna rozbudowa świątyni. Bryła starego kościoła stała się prezbiterium, do którego dobudowano nową nawę główną i dwie nawy boczne. Obok postawiono dzwonnice. W wiekach późniejszych budowla była często niszczona i poddawana odbudowie lub przebudowie. Przyglądając się dziś kościołowi, warto zwrócić uwagę na XIII-wieczne prezbiterium, zakrystię z przełomu XV-XVI wieku, późnobarokowy ołtarz główny z 1729 roku, barokową chrzcielnicę marmurową czy barokowy prospekt organowy.

GRODKÓW, RUINY KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO

Pierwsza gmina ewangelicka wraz z pierwszym ewangelickim kościołem powstały w Grodkowie w 1776 r. Kościół uległ zniszczeniu, a w jego miejscu w 1845 r. zbudowano kolejny, którego pozostałości stoją do dziś. To budowla neoromańska, trójnawowa, murowana z cegły, z wieżą wysoką na 39 metrów. Po 1946 r. kościół przez chwilę należał do katolików, po czym wrócił do gminy ewangelickiej. Jednak z powodu malejącej liczby wiernych, po kilkunastu latach zaprzestano odprawiania nabożeństw, a świątynia zaczęła popadać w ruinę.

GRODKÓW, WIATRAK TYPU HOLENDERSKIEGO

Dawny wiatrak stoi przy ul. Krakowskiej, niedaleko Parku Miejskiego Cegielnia. Zbudowano go prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX wieku. Obecnie znajduje się w dobrym stanie technicznym, nie posiada jednak skrzydeł, które zostały zdemontowane ze względu na zniszczenia. W latach 60. XX w. zaadaptowano go na potrzeby gastronomiczne i przez dekady działała w nim bardzo popularna restauracja.

TRASA ROWEROWA NA DAWNEJ LINII KOLEJOWEJ GRODKÓW – GAŁĄŻCZYCE

Asfaltowa droga dla rowerów o długości 5 km, która powstała w miejscu dawnej linii kolejowej łączącej Grodków z Ziębicami. Zaczyna się przy drodze wojewódzkiej 385 (ok. 1,5 km od obwodnicy miasta), a kończy w Gałążczycach. Mniej więcej w połowie trasy stoi malowniczo położony, dawny dom dróżnika, przy którym znajduje się wiatra turystyczna, doskonała na odpoczynek podczas wycieczki.

SULISŁAW, PAŁAC

Jeden z najładniejszych i najciekawszych pałaców Opolszczyzny. Zbudowano go na początku XIX w. w stylu neogotyckim. Jednak już wcześniej istniał tu zamek, który wedle legend należał do templariuszy. Obecny pałac otoczony jest parkiem, a tuż obok znajdują się dobrze zachowane budynki folwarczne. Obecnie kompleks jest w rękach prywatnych i działa w nim hotel oraz restauracja. Funkcjonują tu także: hala sportowa, basen, spa, strzelnica golfowa, a nawet plaża ze strzeżonym kąpieliskiem położona nad stawami po południowej stronie kompleksu pałacowego. Ciekawostką jest działające przy hotelu jedyne takie w Polsce Centrum Jogi i Ajurwed.

GAŁĄŻCZYCE, KOŚCIÓŁ MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ ŚWIATA I ŚW. MARCINA

Gałążczyce po raz pierwszy wzmiankowane są w XIV wieku. Do 1810 r. wieś należała do biskupów wrocławskich. Później była własnością rodów szlacheckich. Do końca II wojny światowej stał tu pałac dawnych właścicieli wsi, który

po wojnie rozebrano. Dziś najważniejszym zabytkiem Gałążyc jest kościół Matki Bożej Królowej Świata i św. Marcina. Wzniesiono go w 1605 roku. Przy budowie wykorzystano prezbiterium zachowane z poprzedniej świątyni. Wieżę dobudowano dopiero w XX w. We wnętrzu kościoła zachowało się kilka zabytków sztuki sakralnej: kamienna chrzcielnica z przełomu XVI i XVII w., kamienna kropielnica z początku XVII w., XVIII-wieczny obraz malowany na drewnie, ludowy krucyfiks oraz dwie rzeźby – św. Barbary i św. Piotra. Warto także zwrócić uwagę na późnorenesansowe płyty nagrobne dzieci i rycerzy rodu von Dresky i von Sedlitz, które znajdują się w zewnętrznych ścianach budynku. Przy kościele stoi częściowo zachowany mur obronny z XVII wieku.

GNOJNA, KOŚCIÓŁ MATKI BOSKIEJ RÓŻAŃCOWEJ

Pierwsze wzmianki o Gnojnej pochodzą z XIII wieku. Przez całe stulecia Gnojna podzielona była na mniejsze majątki, które często zmieniały właścicieli. Najważniejszym zabytkiem wsi jest kościół Matki Boskiej Różańcowej. Pierwsze informacje o nim pojawiają się w dokumentach z 1302 roku. W połowie XVI w., po reformacji, przeszedł w ręce protestantów. Podczas II wojny światowej uległ zniszczeniu. Po wojnie odbudowano go i stał się znów kościołem katolickim. W jego wnętrzu na uwagę zasługują: klasycystyczny ołtarz z płaskorzeźbami przedstawiającymi ukrzyżowanie i zmartwychwstanie Chrystusa oraz zachowane z dawnego wystroju płyty nagrobne z XVIII/XIX stulecia, klasycystyczna ambona i chrzcielnica z XIX wieku. Kościół otoczony jest starym murem zbudowanym z rudy darniowej.

BĄKÓW, KOŚCIÓŁ ŚW. KATARZYNY

Bąków to jedna z najstarszych miejscowości w gminie Grodków, wzmiankowana już w 1258 roku. W wiosce warto zwrócić uwagę na zabytkowy kościół św. Katarzyny z połowy XIV i XVI wieku. Gotycka świątynia powstała pod patronatem komturstwa zakonu maltańskiego z Oleśnicy Małej. W latach 1535 – 1945 należała ona do ewangelików. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na kamienną chrzcielnicę z XV w. i szesnastowieczną, renesansową ambonę. Kościół otoczony jest średniowiecznym murem. Na terenie położonego przy nim cmentarza znajduje się unikalny zabytek – kamienny stół sędziowski, przy którym odbywały się narady przed ogłoszeniem wyroku. We wsi zobaczyć można także kamienny pręgierz kościelny, przy którym wymierzano kary cielesne. To jedyny taki zabytek w woj. opolskim.

MŁODOSZOWICE, KOŚCIÓŁ ŚW. MARCINA BISKUPA

Wieś wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1189 roku. Przez całe stulecia należała do właścicieli zamku w Brzegu. Współcześnie zamieszkała jest w większości przez przesiedleńców i potomków rodzin z terenu Tarnopola i Wołynia. W centrum wsi stoi otoczony średniowiecznym murem kościół św. Marcina z XV wieku. We wnętrzu tej gotyckiej świątyni warto zwrócić uwagę na wystrój z XV, XVII i XVIII wieku oraz późnogotycki ołtarz z 1945 roku.

KOLNICA, KOŚCIÓŁ ŚW. WAWRZYŃCA

Udokumentowana historia Kolnicy sięga 1242 roku. Dokumenty z 1303 r. wspominają o zamku, który niegdyś tu stał. Jednak nie pozostał po nim żaden ślad. Najstarszą budowlą wsi jest kościół św. Wawrzyńca. Pierwsza świątynia istniała w tym miejscu już w XIII wieku. Obecna budowla powstała po pożarze w 1726 roku, a wieżę dobudowano w 1814 roku. Kościół zbudowany jest z kamienia. Jednymi z najstarszych jego części są prezbiterium z XIV w., a także kamienny portal z drzwiami i okuciami z XV/XVI wieku. Warto też przyrzeć się bliżej głównemu ołtarzowi, zdobionemu kolumnami, ołtarzom bocznym z XVIII wieku oraz dwóm płytom nagrobnym w posadzce, pochodzącym prawdopodobnie z XVI stulecia.

WIERZBNIK, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Wierzbnik położony jest w północnej części gminy Grodków, przy trasie do Brzegu. Jego historia sięga 1305 r., kiedy to notka o wsi pojawiła się w księdze biskupów wrocławskich, którzy przez długie stulecia byli właścicielami wioski. Niegdyś w Wierzbniku stał okazały pałac. Jedynymi pozostałościami po nim są nieco zdziczały park oraz znajdujące się w nim grobowce dawnych właścicieli. Najważniejszym zabytkiem wsi jest kościół św. Michała Archanioła. Zbudowano go w XIV wieku i poddano przebudowom w 1638 i 1766 roku. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na kilka zabytków sakralnych: późnobarokowy ołtarz z pierwszej połowy XVIII wieku, dziewiętnastowieczne ołtarze boczne i ambonę oraz renesansową płytę nagrobną Henryka Wachtela z XVI wieku. Południową ścianę budowli zdobi zegar słoneczny z pierwszej połowy XIX stulecia.

PRZYLESIE DOLNE, KOŚCIÓŁ ŚW. PIOTRA I PAWŁA

Przylesie Dolne wspominane jest na kartach historii po raz pierwszy w 1305 r. jako siedziba rycerska. Jednak pierwsi znani z nazwiska właściciele pojawiają się dopiero w XVIII w. i są to rodziny von Fragstein, von Königsdorf, von Ahlen und Adlerskron, von Ohlau i von dem Knesebeck-Milendonck rezydujące w pałacu w pobliskim Osieku. W centrum Przylesia warto zobaczyć zabytkowy kościół Świętych Piotra i Pawła z drugiej połowy XVI wieku. Wystrój tej gotycko-renesansowej świątyni pochodzi głównie z XVIII i XIX stulecia, a pośród niego warto wyróżnić barokowy ołtarz główny.

LIPOWA, KOŚCIÓŁ ŚW. MARCINA BISKUPA

Lipową założono w drugiej połowie XIII w. i była ona wtedy własnością cystersów z Kamieńca. W późniejszych stuleciach wieś przechodziła w ręce kolejnych rodów szlacheckich. Najcenniejszym obiektem zabytkowym wsi jest kościół św. Marcina Biskupa, który w obecnej formie stanął tu na przełomie XV i XVI stulecia. To gotycka budowla z kaplicą z XVIII w. i zakrystią z 1835 roku. Główną ozdobą wnętrza jest ołtarz główny w stylu regencyjnym oraz barokowe obrazy. Najstarszymi elementami świątyni są płyty nagrobne z XVI, XVII i XVIII wieku. Obok kościoła stoi plebania z 1817 roku.

OSIEK GRODKOWSKI, KOŚCIÓŁ NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY

Pierwsza wzmianka o Osieku pojawia się w 1260 r. w spisie dóbr cystersów z Kamieńca. Później, podobnie jak wszystkie okoliczne wsie, Osiek często przechodził w ręce kolejnych rodów szlacheckich z okolicy. W 1940 r. utworzono tutaj obóz pracy przymusowej, a więźniów wykorzystywano przy budowie autostrady do Wrocławia. Miejscowość może się pochwalić dwoma ciekawymi zabytkami – kościołem Najświętszej Marii Panny i pałacem.

OSIEK GRODKOWSKI, KOŚCIÓŁ NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY

Kościół zbudowano w drugiej połowie XIII stulecia w stylu gotyckim. Przebudowywano go w wieku XVI oraz w roku 1729, kiedy to nadano mu formę, w jakiej stoi do dziś. Z wcześniejszych budowli zachował się kamienny portal, barokowa polichromia, barokowa ambona z końca XVII wieku, późnobarokowy ołtarz główny z około 1700 roku, tabernakulum z 1737 roku, marmurowa chrzcielnica, drewniany chór oraz stalle z XVIII wieku.

OSIEK GRODKOWSKI, ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY

Zespół pałacowo-folwarczny w Osieku powstał w XVIII wieku dla rodziny von Königsdorf. Początkowo pałac posiadał cechy stylu późnobarokowego. W trakcie przebudowy w latach 1877 – 1883 nadano mu styl neogotycki. Projektantem nowego pałacu był A. Lanner. Dziedziniec pałacu gruntownie przebudowano, a wnętrza poddano modernizacji. W czasach swojej świetności budowla zaliczana była do najpiękniejszych pałaców Górnego Śląska. Wokół rozciągał się park ze stawem, licznymi ścieżkami oraz rzeźbami inspirowanymi mitologią grecką i rzymską. Obecnie pałac jest własnością prywatną i nie jest udostępniony do zwiedzania. W zdziczałym parku zachowała się neogotycka kaplica grobowa właścicieli majątku.

JEZIORO GŁĘBOCKO, OŚRODEK „LEŚNA PRYZSTAŃ”

Położone pomiędzy Głębockiem a Osiekiem Grodkowskim jezioro w rzeczywistości jest zalewem powstałym w dawnej kopalni piasku i żwiru. To najbardziej popularny akwen rekreacyjny w okolicy. Nad jego brzegami znajduje się ośrodek wypoczynkowy „Leśna Przystań”, który oferuje noclegi w domkach, pole kempingowe, dwie restauracje, korty tenisowe, boiska, place zabaw czy położoną bezpośrednio nad wodą saunę. Do dyspozycji gości jest piaszczysta, strzeżona plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego oraz wypożyczalnia rowerów. W pobliżu jeziora znajduje się położony nad Nysą Kłodzką, wartościowy przyrodniczo las, w którym utworzono rezerwat przyrody „Kokorycz”.

ŻELAZNA, KOŚCIÓŁ ŚW. JADWIGI

Żelazna to pięknie położona wieś, która ma do zaoferowania ciekawe przyrodniczo okolice. Występujący w sąsiedztwie las posiada szczególnie bogaty drzewostan i znajdują się w nim siedliska bociana czarnego. Najważniejszym zabytkiem wsi jest kościół św. Jadwigi z 1781 roku. To budowla późnobarokowa z wieżą zwieńczoną hełmem z chorągiewką, na której widnieje data ukończenia budowy. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na ambonę z pierwszej połowy XIX wieku, drewniany chór muzyczny z przełomu XVIII i XIX wieku oraz późnobarokowe rzeźby św. Jadwigi oraz nieznanego biskupa.

SKRÓCONY PRZEBIEG TRASY

GRODKÓW (Rynek – ul. Warszawska – ul. Otmuchowska – obwodnica miasta) • trasa rowerowa na dawnej linii kolejowej Grodków-Gałązcyce • **SULISŁAW** • dojazd pożarowy 62 • zielony szlak turystyczny • **GNOJNA** • **JUTRZYNA** • **BAKÓW** • **MŁODOSZOWICE** • **KOLNICA** • **WIERZBNIK** • **PRZYLESIE DOLNE** • **LIPOWA** • **OSIEK GRODKOWSKI** • **ŻELAZNA** • **GRODKÓW** (ul. Krakowska – ul. Sienkiewicza – Rynek)

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG TRASY

0,0 km • Grodków - Kolnica

Długość odcinka – 27,1 km

Wycieczkę rozpoczynamy na **Rynku w Grodkowie**. Kierujemy się **ul. Warszawską** na zachód, w stronę **Bramy Ziębickiej**. Na skrzyżowaniu **za bramą** nadal jedziemy prosto, po kilkuset metrach mijamy **stację kolejową** i na skrzyżowaniu za torami skręcamy w lewo. **Ulicą Otmuchowską** docieramy do skrzyżowania z ruchliwą **obwodnicą**

miasta (droga wojewódzka 401) i przecinamy ją ostrożnie prosto. Siedemset metrów dalej zjeżdżamy łagodnie w prawo, na **trasę rowerową poprowadzoną na dawnej linii kolejowej Grodków–Gałączyce**. Niecałe 2,5 km dalej dojeżdżamy do skrzyżowania z asfaltową szosą, przy **dawnym domku dróżnika** i skręcamy w prawo. Asfaltową szosą zmierzamy do **Sulisławia**, gdzie warto zobaczyć **piękny pałac**, w którym funkcjonuje **hotel i restauracja**. Na początku miejscowości skręcamy w pierwszą drogę w prawo i jedziemy **wzdłuż ogrodzenia kompleksu pałacowo-parkowego**. Za pałacem wjeżdżamy do lasu i poruszamy się wygodną drogą szutrową (**dojazd pożarowy 62**). Po przejechaniu ok. 1 km skręcamy w lewo (nadal **dojazd pożarowy 62**). Pięćset metrów dalej skręcamy w lewo, w szeroką drogę szutrową. Jedziemy nią ok. 700 m do skrzyżowania z **zielonym szlakiem pieszym Henryków-Grodków**, na którym skręcamy łagodnie w prawo. Po przejechaniu kolejnego kilometra wyjeżdżamy z lasu na asfaltową szosę, skręcamy w prawo. Po chwili wjeżdżamy do miejscowości **Gnojna**, gdzie przy **kościelcu Matki Boskiej Różańcowej**, na skrzyżowaniu z niezbyt ruchliwą **drogą wojewódzką 378**, skręcamy w prawo. Jedziemy przez całą wieś, by na skrzyżowaniu za ostatnimi zabudowaniami skręcić w lewo, w kierunku **Jutrzyny**. Na skrzyżowaniu tym możemy też pojechać prosto, **polnym skrótem do Kolnicy**, gdzie skręcając na głównym skrzyżowaniu w prawo, powrócimy na trasę główną (długość trasy mniejsza o 9 km).

Jadąc trasą główną wycieczki, za **Gnojną** skręcamy w lewo, opuszczając drogę wojewódzką i kierując się do wsi **Jutrzyna**. Nie wjeżdżamy jednak do jej centrum, lecz na pierwszym **skrzyżowaniu przy kapliczce**, skręcamy w prawo i zmierzamy w kierunku północnym. Za ostatnimi zabudowaniami wjeżdżamy na drogę szutrową, która doprowadzi nas do **Bąkowa**. Tu, przy **kościelcu**, skręcamy w prawo i jedziemy ok. 3 km do **Młodoszowic**. Na początku wsi skręcamy w prawo i kierujemy się do **Kolnicy**, gdzie możemy zrobić krótki postój przed dalszą trasą.

27,1 km • Kolnica - Grodków

Długość odcinka – 20,6 km

W Kolnicy wjeżdżamy na **ciąg pieszo-rowerowy wzdłuż drogi wojewódzkiej 401**, jedziemy do skrzyżowania w centrum wsi (obok **remizy OSP**) i skręcamy w lewo, w stronę **kościółki św. Wawrzyńca**. Za **Kolnicą** rzadko uczęszczana droga prowadzi nas do **Wierzbnika**. Na początku wsi skręcamy w lewo i zaraz potem w prawo, w stronę **Przylesia Dolnego**. Przy **zabytkowym kościelcu Świętych Piotra i Pawła** w **Przylesiu Dolnym** skręcamy w prawo, a na następnym skrzyżowaniu w lewo. Po krótkim czasie przecinamy **tory kolejowe przy stacji Lipowa Śląska** i wjeżdżamy do **Lipowej**. Tu możemy skorzystać ze **skrótów trasy**, wracając prosto do **Grodkowa** (opis przebiegu trasy w dalszej części).

W Lipowej, przy **kościelcu św. Marcina Biskupa** skręcamy w prawo i od razu w lewo. Za kościołem skręcamy w lewo i zaraz potem łagodnie w prawo. Rzadko uczęszczana asfaltowa szosa prowadzi nas do wsi **Osiek Grodkowski**. Na skrzyżowaniu przy **kościelcu Najświętszej Marii Panny** skręcamy w prawo i od razu w lewo. Dwieście metrów w lewo od skrzyżowania znajduje się **pałac**, który jest prywatną własnością i nie jest udostępniony do zwiedzania. Za kościołem skręcamy w lewo. Na następnym skrzyżowaniu, tuż za ostatnimi zabudowaniami, skręcamy w prawo. Możemy też **wydłużyć wycieczkę**, jadąc prosto niecałe 2 km do **ośrodka wypoczynkowego „Leśna Przystań” nad Jeziorem Głębocko**. Powrót na trasę główną tą samą drogą.

Za **Osiekiem Grodkowskim** dojeżdżamy do **Żelaznej**, gdzie na pierwszym skrzyżowaniu skręcamy w prawo. Po chwili przejeżdżamy przez las i ok. 5,5 km od **Żelaznej** docieramy do **Grodkowa**. Skręcamy w prawo, w **ul. Krakowską** i po chwili mijamy **zabytkową wieżę ciśnienia** i **wiatrak typu holenderskiego**, za którym znajduje się **Park Miejski Cegielnia**. Docieramy do **ronda**, z którego zjeżdżamy drugim zjazdem (**ul. Sienkiewicza**) i po chwili kończymy wycieczkę na **grodzkowskim Rynku**.

SKRÓT LIPOWA - GRODKÓW

Trasa krótsza o 8,9 km. Całkowita długość trasy: 38,8 km.

Gdy dojedziemy do **Lipowej**, na skrzyżowaniu przy **kościelcu św. Marcina Biskupa** skręcamy w prawo i dalej jedziemy prosto. Niecałe 2 km dalej mijamy miejscowość **Gola Grodkowska**. Po kolejnym kilometrze przejeżdżamy główną ulicą przez **Tarnów Grodkowski**, za granicami którego docieramy do **Grodkowa**. Skręcamy w lewo, w **ul. Wrocławską**, a na następnym skrzyżowaniu skręcamy w prawo, w **ul. Słowackiego**. Następnie skręcamy w pierwszą uliczkę w lewo. **Ulicą Ligonia** dojeżdżamy do **ul. Warszawskiej**, skręcamy w lewo i kończymy wycieczkę na **Rynku w Grodkowie**.

TRASA 2 – WOKÓŁ GMINY GRODKÓW, CZĘŚĆ POŁUDNIOWA

MAPA TRASY

https://www.google.com/maps/d/u/o/viewer?mid=1CoXfxns6LQixohyrWnwkJ_oCI_iuvDs&usp=sharing

CHARAKTERYSTYKA TRASY

Rodzaj trasy:	turystyczna, średnio trudna
Długość trasy:	44,9 / 30,4 km
Czas przejazdu:	3,0–4,0 / 2,0–3,0 h
Drogi asfalt/bruk:	32,2 / 24,1 km
Drogi gruntowe:	12,7 / 6,3 km
Suma podjazdów:	134 m
Suma zjazdów:	134 m
Najwyższy punkt:	250 m n.p.m.
Najniższy punkt:	170 m n.p.m.
Dojazd samochodem:	Grodków, parking w Rynku
Dojazd pociągiem:	stacja Grodków Śląski (linia kolejowa Brzeg - Nysa)

Trasa prowadzi pomiędzy malowniczymi pagórkami południowej części gminy Grodków. Liczne podjazdy i zjazdy nie są zbyt wymagające, a cała trasa ma średni poziom trudności. Większość dróg, którymi będziemy się poruszać, ma nawierzchnię asfaltową, a krótkie odcinki terenowe są poprowadzone dobrej jakości drogami szutrowymi. Trasa ma dodatkowy wariant skracający przejechany dystans do ok. 30 km. Skrócona wersja to doskonała propozycja na łatwą wycieczkę rodzinną.

CIEKAWY Miejsca na trasie

GRODKÓW

Miasto położone we wschodniej części woj. opolskiego, w powiecie brzeskim, będące siedzibą prężnie rozwijającej się gminy. Początki Grodkowa sięgają lat 1248-1249, kiedy to miała miejsce jego lokacja na prawie niemieckim. Nazwa miasta prawdopodobnie pochodzi od polskiej nazwy umocnionego osiedla, czyli *grodu*. Od czasów państwa Mieszka I do XIV w. okoliczne ziemie rządzone były przez Piastów. W drugiej połowie XIV w. powstało tu księstwo wchodzące w skład biskupstwa nyskiego. Podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej miasto uległo licznym zniszczeniom. W drugiej połowie XVII w. za sprawą biskupa wrocławskiego Sebastiana von Rostocka (rodowitego grodkowianina), Grodków podniósł się z wojennych zniszczeń i nastąpił okres znacznego rozwoju gospodarczego. W 1810 r. skończyła się władza biskupów wrocławskich i Grodków stał się miastem królewskim podlegającym władzy pruskiej. Po II wojnie światowej znów stał się miastem polskim. Dzisiaj w Grodkowie warto zobaczyć otoczoną dawnymi murami starówkę. W jej obrębie podziwiać można zabytkowy ratusz, monumentalny kościół św. Michała Archanioła, zabytkowe baszty (Brama Ziębicka, Brama Lewińska, Baszta Więzienna) czy ruiny kościoła ewangelickiego. Warto zwrócić także uwagę na ciekawy wiatrak holenderski przy ul. Krakowskiej i stojącą nieopodal starą wieżę ciśnię. Położone w pobliżu murów miejskich, kameralne parki stanowią doskonałe miejsce na odpoczynek po wycieczce rowerowej.

GRODKÓW, RYNEK I RATUSZ

Stare miasto w Grodkowie, ze swoim układem urbanistycznym, wpisane jest do rejestru zabytków. Jego sercem jest Rynek ze stojącym pośrodku ratuszem. Pierwsza siedziba władz miejskich powstała prawdopodobnie w XIV lub XV w. i przetrwała do pożaru w 1549 r. Odbudowana w latach 1551-1557 r. ponownie spłonęła w największym grodkowskim pożarze z 1833 r. Obecny ratusz powstał w 1840 r. według projektu architekta Philippiego z Opola. To późnoklasycystyczna budowla z gotycko-renesansową wieżą, zgodną z jej pierwotnym wyglądem. W sieni wmurowano tablicę z herbem biskupa Baltazara Promnitz'a i inskrypcją dotyczącą odbudowy ratusza w połowie XVI w. W przyziemiu zachował się gotycki portal z czasów powstania pierwszego ratusza. Dziś mieści się tu Urząd Stanu Cywilnego, biura instytucji publicznych i samorządowych oraz główna siedziba Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie. Jej patronem jest urodzony w Grodkowie Józef Elsner, główny nauczyciel i mentor Fryderyka Chopina, którego popiersie znajduje się przed wejściem głównym do ratusza. W grodkowskim Rynku warto także zwrócić uwagę na kilka zabytkowych kamienic z XVIII / XIX w., z których najbardziej okazałe prezentuje się stojąca przy północno-zachodnim narożniku dawna Gospoda Pod Trzema Koronami (obecnie restauracja Piast).

GRODKÓW, FORTYFIKACJE MIEJSKIE

Pierwsze mury miejskie wzniesiono w Grodkowie w latach 1296-1301, za panowania księcia świdnickiego Bolka I. Do ich budowy posłużyły zebrane z pól kamienie narzutowe. Nieco później otoczono je fosą. Fortyfikacje miejskie były wielokrotnie niszczone, najbardziej podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej. Do dziś przetrwały tylko ich fragmenty w północnej, wschodniej i zachodniej części starego miasta. Najciekawsze i najbardziej okazałe ich pozostałości to wysokie wieże: Brama Ziębicka, Brama Lewińska oraz mniejsza Baszta Więzienna. Bramę Ziębicką zbudowano w XIV w. i odnowiono w XIX i XX w. Jej korona składa się z półkolistych płytek, a na ścianach z każdej strony wieży znajdują się po dwa okna strzelnicze. Brama Lewińska stanęła prawdopodobnie w pierwszej połowie XIV w. Zwieńczona jest renesansową attyką i posiada okna strzelnicze na wschodniej i zachodniej ścianie. Baszta Więzienna powstała również w XIV w. i rozbudowano ją w XVI w. Obok stała nieistniejąca już wieża Bramy Wrocławskiej.

GRODKÓW, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Stojący nieopodal grodkowskiego Rynku gotycki kościół to chyba najpiękniejszy zabytek miasta i najważniejsza, obok wieży ratusza, dominanta krajobrazu Grodkowa. Zbudowano go w 1268 lub 1269 roku. W drugiej połowie XIV w. nastąpiła znaczna rozbudowa świątyni. Bryła starego kościoła stała się prezbiterium, do którego dobudowano nową nawę główną i dwie nawy boczne. Obok postawiono dzwonnice. W wiekach późniejszych budowla była często niszczone i poddawana odbudowie lub przebudowie. Przyglądając się dziś kościołowi, warto zwrócić uwagę na XIII-wieczne prezbiterium, zakrystię z przełomu XV-XVI wieku, późnobarokowy ołtarz główny z 1729 roku, barokową chrzcielnicę marmurową czy barokowy prospekt organowy.

GRODKÓW, RUINY KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO

Pierwsza gmina ewangelicka wraz z pierwszym ewangelickim kościołem powstały w Grodkowie w 1776 r. Kościół uległ zniszczeniu, a w jego miejscu w 1845 r. zbudowano kolejny, którego pozostałości stoją do dziś. Jest to trójnawowa, neoromańska budowla z cegły, z wieżą wysoką na 39 metrów. Po 1946 r. kościół przez chwilę należał do katolików, po czym wrócił do gminy ewangelickiej. Jednak z powodu malejącej liczby wiernych, po kilkunastu latach zaprzestano odprawiania nabożeństw, a świątynia zaczęła popadać w ruinę.

GRODKÓW, WIATRAK TYPU HOLENDERSKIEGO

Dawny wiatrak stoi przy ul. Krakowskiej, niedaleko Parku Miejskiego Cegielnia. Zbudowano go prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX wieku. Obecnie znajduje się w dobrym stanie technicznym, nie posiada jednak skrzydeł, które zostały zdemontowane ze względu na zniszczenia. W latach 60. XX w. zaadaptowano go na potrzeby gastronomiczne i przez dekady działała w nim bardzo popularna restauracja.

TRASA ROWEROWA NA DAWNEJ LINII KOLEJOWEJ GRODKÓW – GAŁĄŻCZYCE

Asfaltowa droga dla rowerów o długości 5 km, która powstała w miejscu dawnej linii kolejowej łączącej Grodków z Ziëbicami. Zaczyna się przy drodze wojewódzkiej 385 (ok. 1,5 km od obwodnicy miasta), a kończy w Gałążczycach. Mniej więcej w połowie trasy stoi malowniczo położony, dawny dom dróznika, przy którym znajduje się wiata turystyczna, doskonała na odpoczynek podczas wycieczki.

GAŁĄŻCZYCE, KOŚCIÓŁ MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ ŚWIATA I ŚW. MARCINA

Gałążczyce po raz pierwszy wzmiankowane są w XIV wieku. Do 1810 r. wieś należała do biskupów wrocławskich. Później była własnością rodów szlacheckich. Do końca II wojny światowej stał tu pałac dawnych właścicieli wsi, który po wojnie rozebrano. Dziś najważniejszym zabytkiem Gałążczyc jest kościół Matki Bożej Królowej Świata i św. Marcina. Wzniesiono go w 1605 roku. Przy budowie wykorzystano prezbiterium zachowane z poprzedniej świątyni. Wieżę dobudowano dopiero w XX w. We wnętrzu kościoła zachowało się kilka zabytków sztuki sakralnej: kamienna chrzcielnica z przełomu XVI i XVII w., kamienna kropielnica z początku XVII w., XVIII-wieczny obraz malowany na drewnie, ludowy krucyfiks oraz dwie rzeźby – św. Barbary i św. Piotra. Warto także zwrócić uwagę na późnorenesansowe płyty nagrobne dzieci i rycerzy rodu von Dresky i von Sedlitz, które znajdują się w zewnętrznych ścianach budynku. Przy kościele stoi częściowo zachowany mur obronny z XVII wieku.

MIKOŁAJOWA

Jedna z najmniejszych wsi gminy Grodków, położona na jej zachodnich krańcach. Pierwsza wzmianka o Mikołajowej pochodzi z 1361 roku. Do XIX wieku należała ona do zakonu krzyżackiego, którego symbolem była czerwona gwiazda, a który istniał jedynie w Czechach i na Śląsku. Do końca II wojny światowej w Mikołajowej stał pałac, którego pozostałością jest niewielki park i zabudowania gospodarskie.

KOBIELA, KOŚCIÓŁ ŚW. JERZEGO I PARK DWORSKI

Jedną z najstarszych wsi w gminie Grodków, której początki sięgają XIII wieku. Z Kobieli wywodzi się ród von Küchschmalz (dawna nazwa wsi), której przedstawiciele w późniejszym czasie pełnili znaczące funkcje na książęcych

dworach. W miejscowości warto zobaczyć zabytkowy kościół św. Jerzego z 1662 roku, który powstał w miejscu poprzedniej, drewnianej świątyni. Pod koniec XVIII wieku przebudowano go w stylu barokowym. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na osiemnastowieczne wyposażenie, w którym wyróżnia się rokokowa, stiukowa dekoracja oraz późnobarokowy ołtarz główny (XVIII w.). W północnej części Kobieli znajduje się park dworski wpisany do rejestru zabytków.

STAROWICE DOLNE, KOŚCIÓŁ NIEPOKALANEGO POJCĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY

Starowice Dolne to wieś z historią sięgającą XIII stulecia, w której warto zobaczyć zabytkowy kościół Niepokalanego Poczęcia NMP. Zbudowany w roku 1800, w miejscu poprzedniej świątyni, posiada cechy stylu klasycystycznego. Jego wnętrze kryje cenne historycznie wyposażenie z XIX wieku.

JĘDRZEJÓW, PAŁAC I KOŚCIÓŁ ŚW. SZYMONA I ŚW. JUDY TADEUSZA

Położony w centralnej części gminy Grodków Jędrzejów ma do zaoferowania turystom dwa interesujące zabytki. Tutejszy pałac powstał w drugiej połowie XIX wieku po przebudowach rezydencji należącej pierwotnie do Teodora von Gilgenheimb z Frączkowa. Nowy właściciel, hrabia Harry von Francken-Sierstorpff, przebudował go według własnego pomysłu, z pomocą planów wykonanych przez cenionego architekta, Carla Lüdecke. Pierwsza faza przebudowy zakończyła się w 1868 roku. W 1882 roku pałac przebudowano ponownie i prawdopodobnie wtedy nabrał on wyglądu angielskiej twierdzy w stylu neogotyckim. Budowla podczas II wojny światowej miała wyjątkowe szczęście i nie uległa żadnym zniszczeniom. Dziś mieści się tu Ośrodek Pomocy Społecznej. Obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania. Drugim zabytkiem Jędrzejowa jest kościół, który powstał prawdopodobnie w XV wieku i został gruntownie przebudowany w 1725 roku. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na bogate wyposażenie pochodzące głównie z XVIII wieku. Jego najważniejszą częścią jest ołtarz główny z 1700 roku ozdobiony rzeźbami aniołów i patronów kościoła – św. Szymona i św. Judy Tadeusza.

SKRÓCONY PRZEBIEG TRASY

GRODKÓW (Rynek – ul. Warszawska – ul. Otmuchowska – obwodnica miasta) • trasa rowerowa na dawnej linii kolejowej Grodków-Gałązчыce • **GAŁĄŻCZYCE** • **MIKOŁAJOWA** • **WIERZBNA** • **GIERÓW** • **STRZEGÓW** • **BOGDANÓW** • **JASZÓW** • **CZARNOLAS** • **KOBIELA** • **WOJNOWICZKI** • **STAROWICE DOLNE** • **ŻARÓW** • **GRODKÓW** (ul. Żeromskiego – ul. Radosna – ul. Kościuszki – ul. Sienkiewicza - Rynek)

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG TRASY

0,0 km • Grodków – Jaszów

Długość odcinka – 23,8 km

Wycieczkę rozpoczynamy na **Rynku w Grodkowie**. Kierujemy się **ul. Warszawską** na zachód, w stronę **Bramy Ziębickiej**. Na skrzyżowaniu za bramą nadal jedziemy prosto. Po kilkuset metrach mijamy **stację kolejową** i na skrzyżowaniu za torami skręcamy w lewo. **Ulicą Otmuchowską** docieramy do skrzyżowania z ruchliwą **obwodnicą miasta (droga wojewódzka 401)** i przecinamy ją ostrożnie prosto. Siedemset metrów dalej zjeżdżamy łagodnie w prawo, na **trasę rowerową poprowadzoną na dawnej linii kolejowej Grodków - Gałązчыce**. Gdy dojedziemy do **Gałązчыce**, skręcamy w lewo, a na następnym skrzyżowaniu w prawo. Jedziemy do **Mikołajowej** i skręcamy w pierwszą ulicę w prawo, by okrążyć miejscowość. Gdy dojedziemy do **niewielkiego stawku** w centrum wsi, skręcamy w lewo. Za stawkiem znajduje się **Grota Lurdzka** z ławkami, na których możemy chwilę odpocząć.

Z centrum **Mikołajowej** wracamy do drogi gminnej, którą jechaliśmy wcześniej i skręcamy w prawo. Kilometr dalej docieramy do skrzyżowania z **drogą wojewódzką 385** na skraju miejscowości **Wierzbna**. Skręcamy w prawo i jedziemy do **Gierowa**, gdzie skręcamy w lewo i główną drogą mijamy całą miejscowość. Dwa kilometry dalej wjeżdżamy do **Strzegowa**. Na dwóch następujących po sobie skrzyżowaniach w centrum wsi skręcamy w prawo i kierujemy się do **Bogdanowa**. Mijamy całą wieś główną drogą i dwa i pół kilometra za nią docieramy do **Jaszowa**, gdzie możemy odpocząć przed dalszą drogą.

Będąc w Strzegowie, możemy skorzystać ze **skrótów do Starowic Dolnych** (opis w dalszej części)

23,8 km • Jaszów – Grodków

Długość odcinka – 21,1 km

W **Jaszowie** docieramy do centrum miejscowości i gdy droga główna zakręca w prawo (przy **domu nr 67**), my jedziemy prosto, w kierunku wschodnim. Po chwili kończy się asfalt i wjeżdżamy na szeroką drogę szutrową, która

towarzyszyć nam będzie przez 4 km do miejscowości **Czarnolas**. Tu jedziemy prosto drogą na południowym krańcu

wsi. Skracamy w trzecią ulicę w lewo i przy **kościółce Matki Boskiej Częstochowskiej** znów skręcamy w lewo. Za **domem nr 90** skręcamy w prawo i jedziemy 2,3 km drogą szutrową do **Kobieli**. W centrum wsi, przy **kościółce św. Jerzego**, skręcamy w prawo. Następnie dojeżdżamy na skraj wsi **Wojnowiczki** i skręcamy w drugą drogę w lewo, by 2 km dalej dotrzeć do **Starowic Dolnych**. Przed **kościółką** główna droga skręca w lewo, a my jedziemy prosto szutrowym traktem, którym poprowadzono **zielony szlak turystyczny Henryków–Grodków**. Gdy dojedziemy do **torów kolejowych**, trzymamy się drogi szutrowej biegnącej wzdłuż nich i wjeżdżamy do **Grodkowa**. Skręcamy w prawo, w **ul. Żeromskiego**, potem łagodnie w lewo, w **ul. Radosną**, a na jej końcu znów skręcamy łagodnie w lewo, w **ul. Kościuszki**. Następnie skręcamy w prawo, wjeżdżamy na **rondo** i zjeżdżamy z niego **drugim zjazdem w stronę centrum**. Jedziemy **ul. Sienkiewicza** przez **kolejne rondo**, za którym dojeżdżamy do **Rynku**, gdzie kończymy wycieczkę.

SKRÓT STRZEGÓW – STAROWICE DOLNE

Trasa krótsza o 14,5 km. Całkowita długość trasy: 30,4 km.

Na skrzyżowaniu w centrum **Strzegowa** skręcamy w lewo o prawie 180° i jedziemy asfaltową drogą do **Jędrzejowa**, gdzie warto zobaczyć **zabytkowy pałac**. W **Jędrzejowie** na pierwszym skrzyżowaniu (przed pałacem) skręcamy ostro w prawo i zmierzamy do **Starowic Dolnych**. Mijamy wieś jej północnym skrajem i skręcamy w pierwszą drogę szutrową w lewo, wracając na trasę główną wycieczki, która od tego momentu prowadzi **zielonym szlakiem turystycznym Henryków–Grodków**.

TRASA 3 – Z GRODKOWA DO JESZKOTLI

MAPA TRASY

https://www.google.com/maps/d/u/o/viewer?mid=1CoXfxns6LQixohyrWnwK_JoCl_iuvDs&usp=sharing

CHARAKTERYSTYKA TRASY

Rodzaj trasy:	turystyczna, łatwa
Długość trasy:	32,0 / 23,7 km
Czas przejazdu:	2,0 – 3,0 / 1,5 – 2,5 h
Drogi asfalt/bрук:	25,4 / 22,4 km
Drogi gruntowe:	6,6 / 1,3 km
Suma podjazdów:	60 m
Suma zjazdów:	60 m
Najwyższy punkt:	250 m n.p.m.
Najniższy punkt:	170 m n.p.m.
Dojazd samochodem:	Grodków, parking w Rynku
Dojazd pociągiem:	stacja Grodków Śląski (linia kolejowa Brzeg - Nysa)

Łatwa i krótka trasa, doskonała na rodzinną wycieczkę. Prowadzi głównie asfaltowymi i mało uczęszczanymi drogami, z krótkimi odcinkami terenowymi biegnącymi dobrej jakości drogami szutrowymi. Pokonamy również ciekawą drogę dla rowerów zbudowaną na dawnej linii kolejowej Grodków–Gałążczyce. Podczas wycieczki odwiedzimy kilka ciekawych wiosek, w których nie zabraknie interesujących miejsc i budynków. Największą atrakcją podczas tej wycieczki jest pałac w Sulisławiu, w którym funkcjonuje ośrodek wypoczynkowy z hotelem i restauracją. Na odcinku

Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie i Masyw Ślęży. Ten nieco trudniejszy odcinek, z kilkoma podjazdami, można ominąć, korzystając z dodatkowego skrótu trasy.

CIEKAWY MIEJSCA NA TRASIE

GRODKÓW

Miasto położone we wschodniej części woj. opolskiego, w powiecie brzeskim, będące siedzibą prężnie rozwijającej się gminy. Początki Grodkowa sięgają lat 1248-1249, kiedy to miała miejsce jego lokacja na prawie niemieckim. Nazwa miasta prawdopodobnie pochodzi od polskiej nazwy umocnionego osiedla, czyli grodu. Od czasów państwa Mieszka I do XIV w. okoliczne ziemie rządzone były przez Piastów. W drugiej połowie XIV w. powstało tu księstwo wchodzące w skład biskupstwa nyskiego. Podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej miasto uległo licznym zniszczeniom. W drugiej połowie XVII w. za sprawą biskupa wrocławskiego Sebastiana von Rostocka (rodowitego grodkowianina), Grodków podniósł się z wojennych zniszczeń i nastąpił okres znacznego rozwoju gospodarczego. W 1810 r. skończyła się władza biskupów wrocławskich i Grodków stał się miastem królewskim podlegającym władzy pruskiej. Po II wojnie światowej znów stał się miastem polskim. Dzisiaj w Grodkowie warto zobaczyć otoczoną dawnymi murami starówkę. W jej obrębie podziwiać można zabytkowy ratusz, monumentalny kościół św. Michała Archanioła, zabytkowe baszty (Brama Ziębicka, Brama Lewińska, Baszta Więzienna) czy ruiny kościoła ewangelickiego. Warto zwrócić także uwagę na ciekawy wiatrak holenderski przy ul. Krakowskiej i stojącą nieopodal starą wieżę ciśnień. Położone w pobliżu murów miejskich, kameralne parki stanowią doskonałe miejsce na odpoczynek po wycieczce rowerowej.

GRODKÓW, RYNEK I RATUSZ

Stare miasto w Grodkowie, ze swoim układem urbanistycznym, wpisane jest do rejestru zabytków. Jego sercem jest Rynek ze stojącym pośrodku ratuszem. Pierwsza siedziba władz miejskich powstała prawdopodobnie w XIV lub XV w. i przetrwała do pożaru w 1549 r. Odbudowana w latach 1551-1557 r. ponownie spłonęła w największym grodkowskim pożarze z 1833 r. Obecny ratusz powstał w 1840 r. według projektu architekta Philippiego z Opola. To późnoklasycystyczna budowla z gotycko-renesansową wieżą, zgodną z jej pierwotnym wyglądem. W sieni wmurowano tablicę z herbem biskupa Baltazara Promnitz'a i inskrypcją dotyczącą odbudowy ratusza w połowie XVI w. W przyziemiu zachował się gotycki portal z czasów powstania pierwszego ratusza. Dziś mieści się tu Urząd Stanu Cywilnego, biura instytucji publicznych i samorządowych oraz główna siedziba Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie. Jej patronem jest urodzony w Grodkowie Józef Elsner, główny nauczyciel i mentor Fryderyka Chopina, którego popiersie znajduje się przed wejściem głównym do ratusza. W grodkowskim Rynku warto także zwrócić uwagę na kilka zabytkowych kamienic z XVIII / XIX w., z których najbardziej okazałe prezentuje się stojąca przy północno-zachodnim narożniku dawna Gospoda Pod Trzema Koronami (obecnie restauracja Piast).

GRODKÓW, FORTYFIKACJE MIEJSKIE

Pierwsze mury miejskie wzniesiono w Grodkowie w latach 1296-1301, za panowania księcia świdnickiego Bolka I. Do ich budowy posłużyły zebrane z pól kamienie narzutowe. Nieco później otoczono je fosą. Fortyfikacje miejskie były wielokrotnie niszczone, najbardziej podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej. Do dziś przetrwały tylko ich fragmenty w północnej, wschodniej i zachodniej części starego miasta. Najciekawsze i najbardziej okazałe ich pozostałości to wysokie wieże: Brama Ziębicka, Brama Lewińska oraz mniejsza Baszta Więzienna. Bramę Ziębicką zbudowano w XIV w. i odnowiono w XIX i XX w. Jej korona składa się z półkolistych płytek, a na ścianach z każdej strony wieży znajdują się po dwa okna strzelnicze. Brama Lewińska stanęła prawdopodobnie w pierwszej połowie XIV w. Zwieńczona jest renesansową attyką i posiada okna strzelnicze na wschodniej i zachodniej ścianie. Baszta Więzienna powstała również w XIV w. i rozbudowano ją w XVI w. Obok stała nieistniejąca już wieża Bramy Wrocławskiej.

GRODKÓW, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Stojący nieopodal grodkowskiego Rynku gotycki kościół to chyba najpiękniejszy zabytek miasta i najważniejsza, obok wieży ratusza, dominanta krajobrazu Grodkowa. Zbudowano go w 1268 lub 1269 roku. W drugiej połowie XIV w. nastąpiła znaczna rozbudowa świątyni. Bryła starego kościoła stała się prezbiterium, do którego dobudowano nową nawę główną i dwie nawy boczne. Obok postawiono dzwonnice. W wiekach późniejszych budowla była często niszczone i poddawana odbudowie lub przebudowie. Przyglądając się dziś kościołowi, warto zwrócić uwagę na XIII-wieczne prezbiterium, zakrystię z przełomu XV-XVI wieku, późnobarokowy ołtarz główny z 1729 roku, barokową chrzcielnicę marmurową czy barokowy prospekt organowy.

GRODKÓW, RUINY KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO

Pierwsza gmina ewangelicka wraz z pierwszym ewangelickim kościołem powstały w Grodkowie w 1776 r. Kościół uległ zniszczeniu, a w jego miejscu w 1845 r. zbudowano kolejny, którego pozostałości stoją do dziś. To budowla

neoromańska, trójnawowa, murowana z cegły, z wieżą wysoką na 39 metrów. Po 1946 r. kościół przez chwilę należał do katolików, po czym wrócił do gminy ewangelickiej. Jednak z powodu malejącej liczby wiernych, po kilkunastu latach zaprzestano odprawiania nabożeństw, a świątynia zaczęła popadać w ruinę.

GRODKÓW, WIATRAK TYPU HOLENDERSKIEGO

Dawny wiatrak stoi przy ul. Krakowskiej, niedaleko Parku Miejskiego Cegielnia. Zbudowano go prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX wieku. Obecnie znajduje się w dobrym stanie technicznym, nie posiada jednak skrzydeł, które zostały zdemontowane ze względu na zniszczenia. W latach 60. XX w. zaadaptowano go na potrzeby gastronomiczne i przez dekady działała w nim bardzo popularna restauracja.

TRASA ROWEROWA NA DAWNEJ LINII KOLEJOWEJ GRODKÓW – GAŁĄŻCZYCE

Asfaltowa droga dla rowerów o długości 5 km, która powstała w miejscu dawnej linii kolejowej łączącej Grodków z Ziębicami. Zaczyna się przy drodze wojewódzkiej 385 (ok. 1,5 km od obwodnicy miasta), a kończy w Gałążczycach. Mniej więcej w połowie trasy stoi malowniczo położony, dawny dom dróżnika, przy którym znajduje się wiata turystyczna, doskonała na odpoczynek podczas wycieczki.

SULISŁAW, PAŁAC

Jeden z najładniejszych i najciekawszych pałaców Opolszczyzny. Zbudowano go na początku XIX w. w stylu neogotyckim. Jednak już wcześniej istniał tu zamek, który wedle legend należał do templariuszy. Obecny pałac otoczony jest parkiem, a tuż obok znajdują się dobrze zachowane budynki folwarczne. Obecnie kompleks jest w rękach prywatnych i działa w nim hotel oraz restauracja. Funkcjonują tu także: hala sportowa, basen, spa, strzelnica golfowa, a nawet plaża ze strzeżonym kąpieliskiem położona nad stawami po południowej stronie kompleksu pałacowego. Ciekawostką jest działające przy hotelu jedyne takie w Polsce Centrum Jogi i Ajurweddy.

GAŁĄŻCZYCE, KOŚCIÓŁ MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ ŚWIATA I ŚW. MARCINA

Gałążczyce po raz pierwszy wzmiankowane są w XIV wieku. Do 1810 r. wieś należała do biskupów wrocławskich. Później była własnością rodów szlacheckich. Do końca II wojny światowej stał tu pałac dawnych właścicieli wsi, który po wojnie rozebrano. Dziś najważniejszym zabytkiem Gałążczyc jest kościół Matki Bożej Królowej Świata i św. Marcina. Wzniesiono go w 1605 roku. Przy budowie wykorzystano prezbiterium zachowane z poprzedniej świątyni. Wieżę dobudowano dopiero w XX w. We wnętrzu kościoła zachowało się kilka zabytków sztuki sakralnej: kamienna chrzcielnica z przełomu XVI i XVII w., kamienna kropielnica z początku XVII w., XVIII-wieczny obraz malowany na drewnie, ludowy krucyfiks oraz dwie rzeźby – św. Barbary i św. Piotra. Warto także zwrócić uwagę na późnorenesansowe płyty nagrobne dzieci i rycerzy rodu von Dresky i von Sedlitz, które znajdują się w zewnętrznych ścianach budynku. Przy kościele stoi częściowo zachowany mur obronny z XVII wieku.

JESZKOTLE, KOŚCIÓŁ ŚW. ANTONIEGO PADEWKIEGO, DWÓR

Przepięknie położona w dolinie wieś należąca do gminy Grodków. Warto w niej zobaczyć zabytkowy kościół św. Antoniego Padewskiego z drewnianym dachem, dwór z XIX w. oraz dawny spichlerz dworski z 1846 r. Kościół zbudowany został w XVI wieku. W XIX wieku dobudowano niewielkie prezbiterium. Szczególną uwagę warto zwrócić na portal z pierwszej połowy XVI wieku oraz wmurowane w ścianę płyty nagrobne dawnych właścicieli i ich rodzin, m.in. von Reideburg i von Schweinichen, pochodzące z XVI i XVII stulecia. Późnoklasycystyczny pałac w Jeszkotlu powstał w XIX wieku. Przy jego budowie wykorzystano mury starszej budowli. Udało mu się przetrwać II wojnę światową bez większych zniszczeń. Dziś w dworze znajdują się mieszkania prywatne. Obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania.

GNOJNA, KOŚCIÓŁ MATKI BOSKIEJ RÓŻAŃCOWEJ

Pierwsze wzmianki o Gnojni pochodzą z XIII wieku. Przez całe stulecia Gnojna podzielona była na mniejsze majątki, które często zmieniały właścicieli. Najważniejszym zabytkiem wsi jest kościół Matki Boskiej Różańcowej. Pierwsze informacje o nim pojawiają się w dokumentach z 1302 roku. W połowie XVI w., po reformacji, przeszedł w ręce protestantów. Podczas II wojny światowej uległ zniszczeniu. Po wojnie odbudowano go i stał się znów kościołem katolickim. W jego wnętrzu na uwagę zasługują: klasycystyczny ołtarz z płaskorzeźbami przedstawiającymi ukrzyżowanie i zmartwychwstanie Chrystusa oraz zachowane z dawnego wystroju płyty nagrobne z XVIII/XIX stulecia, klasycystyczna ambona i chrzcielnica z XIX wieku. Kościół otoczony jest starym murem zbudowanym z rudy darniowej.

LUBCZ, KOŚCIÓŁ ŚW. MARCINA

Lubcz to wioska, której historia sięga 1245 roku. Warto tu zobaczyć zabytkowy kościół św. Marcina. Ta neogotycka budowla powstała w 1849 roku na fundamentach wcześniejszej świątyni. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na ołtarz

główny i ołtarze boczne z XIX wieku oraz liczne rzeźby i malowidła przedstawiające świętych kościoła. Naprzeciw świątyni stoi szkoła zbudowana w 1766 roku.

WOJSŁAW, KOŚCIÓŁ NARODZENIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

Położony w północnej części gminy Grodków Wojsław swoje początki ma w XIII wieku. W 1250 roku wymieniany jest w spisie dóbr cystersów z Kamieńca. Najcenniejszym zabytkiem miejscowości jest kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny zbudowany w 1504 roku w miejscu poprzedniej świątyni. W 1800 roku dobudowano wieżę. Budowla posiada cechy stylu gotycko-renesansowego z późnobarokową elewacją po zachodniej stronie. W kościele warto przyrzeć się najcenniejszym jego elementom – późnogotyckiemu tabernakulum z XVI wieku, drewnianemu chórowi z XVIII wieku, barokowo-klasycystycznej ambonie (XVIII/XIX wiek) oraz głównemu ołtarzowi z 1880 roku z rzeźbami św. Jana Nepomucena i św. Barbary. Kościół otoczony był kamiennym murem, którego części pochodzą z XVI wieku. Tuż obok południowej bramki w murze znajduje się granitowy krzyż pokutny z czasów średniowiecza.

SKRÓCONY PRZEBIEG TRASY

GRODKÓW (Rynek – ul. Warszawska – ul. Otmuchowska – obwodnica miasta) • trasa rowerowa na dawnej linii kolejowej Grodków-Gałążczyce • **SULISŁAW** • **GAŁĄŻCZYCE** • zielony szlak turystyczny Henryków-Grodków • **JESZKOTLE** • **GNOJNA** • **LUBCZ** • **WOJSŁAW** • **POLANA** • **GRODKÓW** (ul. Traugutta – ul. Wrocławska – ul. Słowackiego – ul. Ligonja – ul. Królowej Jadwigi – ul. Warszawska – Rynek)

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG TRASY

0,0 km • Grodków – Jeszkotle

Długość odcinka – 15,0 km

Wycieczkę rozpoczynamy na **Rynku w Grodkowie**. Kierujemy się **ul. Warszawską** na zachód, w stronę **Bramy Ziębickiej**. Na skrzyżowaniu **za bramą** nadal jedziemy prosto, po kilkuset metrach mijamy **stację kolejową** i na skrzyżowaniu za torami skręcamy w lewo. **Ulicą Otmuchowską** docieramy do skrzyżowania z ruchliwą **obwodnicą miasta (droga wojewódzka 401)** i przecinamy ją ostrożnie prosto. Siedemset metrów dalej zjeżdżamy łagodnie w prawo, na **trasę rowerową poprowadzoną na dawnej linii kolejowej Grodków-Gałążczyce**. Gdy dojedziemy do **skrzyżowania z drogą samochodową** przy **dawnym domu dróżnika**, skręcamy w prawo i kierujemy się do **Sulisławia**. W centrum wsi mijamy **okazały pałac z hotelem i restauracją** (warto zatrzymać się na dłuższą chwilę) i zmierzamy dalej główną drogą. Gdy dotrzemy do **Gałążczyc**, skręcamy w prawo. Jedziemy do końca wsi i na skraju lasu skręcamy w lewo, na **zielony szlak turystyczny**. Możemy też jechać dalej prosto, korzystając ze **skrótu trasy**, który doprowadzi nas **do Gnojnej** - tu skręcamy w prawo na główną ulicę, wracając tym samym na trasę główną wycieczki.

Za Gałążczycami, po zjechaniu z drogi samochodowej, poruszamy się polną drogą o nawierzchni gruntowej. Początkowo jedziemy **krawędzią lasu**. Po 900 m skręcamy w lewo, a na następnym skrzyżowaniu polnych dróg, w prawo, wjeżdżając w głąb lasu. Niecały kilometr dalej, na skrzyżowaniu z asfaltową szosą skręcamy w lewo, **opuszczając zielony szlak**. Po kolejnym kilometrze wjeżdżamy do **Jeszkotli**. Na **skrzyżowaniu z przystankiem autobusowym** skręcamy w prawo. Na kolejnych dwóch skrzyżowaniach skręcamy w lewo, a na trzecim w prawo. Jedziemy 500 m skrajem wsi i skręcamy w prawo, w kierunku **zabytkowego kościoła św. Antoniego Padewskiego**.

15,0 km • Jeszkotle – Grodków

Długość odcinka – 17,0 km

Za kościołem w Jeszkotlach skręcamy w prawo i wracamy na początek miejscowości. Na **skrzyżowaniu z przystankiem autobusowym** skręcamy w lewo i zaraz potem znów w lewo, opuszczając wioskę i wjeżdżając po chwili na drogę szutrową. To **najpiękniejszy fragment trasy**, na którym towarzyszą nam **poctówkowe widoki na okoliczne wzgórza**. Po chwili droga dociera do lasu i biegnie jego skrajem. Osiemset metrów dalej, na skrzyżowaniu z **zielonym szlakiem turystycznym** skręcamy w prawo. Niecały kilometr dalej (na trzecim skrzyżowaniu dróg leśnych) skręcamy w lewo na szeroką drogę szutrową, która prowadzi nas do **Gnojnej**. Tu, **za cmentarzem**, skręcamy w prawo, wjeżdżając na mało ruchliwą **drogę wojewódzką 378**, która będzie nam towarzyszyć do miejscowości **Lubcz**. Po drodze mijamy całą **Gnojną** (wyjątkowo długa wieś). W **Lubczu**, droga wojewódzka zakręca łagodnie w prawo, a my skręcamy w lewo, do **Wojsławia**. W **Wojsławiu** skręcamy w prawo przy **kościółce Narodzenia NMP**, jedziemy prawie do końca wioski i skręcamy w lewo. Gdy dojedziemy do skrzyżowania z ruchliwą **drogą wojewódzką 401**, skręcamy w lewo i od razu w prawo na polną drogę do miejscowości **Polana**. Tu skręcamy w prawo i zmierzamy do **Grodkowa**. Na pierwszym skrzyżowaniu jedziemy łagodnie **w lewo, z ul. Traugutta na ul. Wrocławską**. Następnie skręcamy w prawo, w **ul. Słowackiego** i w lewo, w **ul. Ligonja**. Kierujemy się cały czas prosto, przejeżdżając po chwili **przez bramę w budynku**, za którą skręcamy w lewo i wjeżdżamy do **Rynku**, gdzie kończy się nasza wycieczka.

TRASA 4 – Z GRODKOWA DO KOPIC I NAD NYŚĘ KŁODZKĄ

MAPA TRASY

https://www.google.com/maps/d/u/o/viewer?mid=1CoXfxns6LQixohyrWnwkJJoCl_iuvDs&usp=sharing

CHARAKTERYSTYKA TRASY

Rodzaj trasy:	turystyczna, łatwa
Długość trasy:	33,0 / 22,3 / 38,4 km
Czas przejazdu:	2,0 – 3,0 / 1,5 – 2,5 / 2,5 – 3,5 h
Drogi asfalt/bрук:	26,6 / 22,1 / 38,2 km
Drogi gruntowe:	6,4 / 0,2 / 0,2 km
Suma podjazdów:	20 m
Suma zjazdów:	20 m
Najwyższy punkt:	171 m n.p.m.
Najniższy punkt:	155 m n.p.m.
Dojazd samochodem:	Grodków, parking w Rynku
Dojazd pociągiem:	stacje Grodków Śląski, Lipowa Śląska (linia kolejowa Brzeg - Nysa)

Kolejna propozycja łatwej, rodzinnej wycieczki. Trasa oferuje zarówno coś dla miłośników zabytków (Grodków, niezwykle pałac w Kopicach, pałac w Osieku Grodkowskim) jak i atrakcje przyrodnicze (las koło Osieka Grodkowskiego, rezerwat przyrody „Kokorycz”, rezerwat przyrody „Dębina”, Jezioro Głębocko). W lecie warto skorzystać z kąpieli na strzeżonym kąpielisku z piaszczystą plażą w ośrodku wypoczynkowym „Leśna Przystań” nad Jeziorem Głębockim. Trasa posiada dwa warianty dodatkowe – skrót Żelazna – Grodków oraz pętlę leśną wokół Osieka Grodkowskiego, wydłużającą przejechany dystans.

CIĘKAWY MIEJSCA NA TRASIE

GRODKÓW

Miasto położone we wschodniej części woj. opolskiego, w powiecie brzeskim, będące siedzibą prężnie rozwijającej się gminy. Początki Grodkowa sięgają lat 1248-1249, kiedy to miała miejsce jego lokacja na prawie niemieckim. Nazwa miasta prawdopodobnie pochodzi od polskiej nazwy umocnionego osiedla, czyli *grodu*. Od czasów państwa Mieszka I do XIV w. okoliczne ziemie rządzone były przez Piastów. W drugiej połowie XIV w. powstało tu księstwo wchodzące w skład biskupstwa nyskiego. Podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej miasto uległo licznym zniszczeniom. W drugiej połowie XVII w. za sprawą biskupa wrocławskiego Sebastiana von Rostocka (rodowitego grodkowianina), Grodków podniósł się z wojennych zniszczeń i nastąpił okres znacznego rozwoju gospodarczego. W 1810 r. skończyła się władza biskupów wrocławskich i Grodków stał się miastem królewskim podlegającym władzy pruskiej. Po II wojnie światowej znów stał się miastem polskim. Dzisiaj w Grodkowie warto zobaczyć otoczoną dawnymi murami starówkę. W jej obrębie podziwiać można zabytkowy ratusz, monumentalny kościół św. Michała Archaniola, zabytkowe baszty (Brama Ziębicka, Brama Lewińska, Baszta Więzienna) czy ruiny kościoła ewangelickiego. Warto zwrócić także uwagę na ciekawy wiatrak holenderski przy ul. Krakowskiej i stojącą nieopodal starą wieżę ciśnień. Położone w pobliżu murów miejskich, kameralne parki stanowią doskonałe miejsce na odpoczynek po wycieczce rowerowej.

GRODKÓW, RYNEK I RATUSZ

Stare miasto w Grodkowie, ze swoim układem urbanistycznym, wpisane jest do rejestru zabytków. Jego sercem jest Rynek ze stojącym pośrodku ratuszem. Pierwsza siedziba władz miejskich powstała prawdopodobnie w XIV lub XV w. i przetrwała do pożaru w 1549 r. Odbudowana w latach 1551-1557 r. ponownie spłonęła w największym grodkowskim pożarze z 1833 r. Obecny ratusz powstał w 1840 r. według projektu architekta Philippiego z Opola. To

późnoklasycystyczna budowla z gotycko-renesansową wieżą, zgodną z jej pierwotnym wyglądem. W sieni wmurowano tablicę z herbem biskupa Baltazara Promnitz'a i inskrypcją dotyczącą odbudowy ratusza w połowie XVI w. W przyziemiu zachował się gotycki portal z czasów powstania pierwszego ratusza. Dziś mieści się tu Urząd Stanu Cywilnego, biura instytucji publicznych i samorządowych oraz główna siedziba Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie. Jej patronem jest urodzony w Grodkowie Józef Elsner, główny nauczyciel i mentor Fryderyka Chopina, którego popiersie znajduje się przed wejściem głównym do ratusza. W grodkowskim Rynku warto także zwrócić uwagę na kilka zabytkowych kamienic z XVIII / XIX w., z których najbardziej okazałe prezentuje się stojąca przy północno-zachodnim narożniku dawna Gospoda Pod Trzema Koronami (obecnie restauracja Piast).

GRODKÓW, FORTYFIKACJE MIEJSKIE

Pierwsze mury miejskie wzniesiono w Grodkowie w latach 1296-1301, za panowania księcia świdnickiego Bolka I. Do ich budowy posłużyły zebrane z pól kamienie narzutowe. Nieco później otoczono je fosą. Fortyfikacje miejskie były wielokrotnie niszczone, najbardziej podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej. Do dziś przetrwały tylko ich fragmenty w północnej, wschodniej i zachodniej części starego miasta. Najciekawsze i najbardziej okazałe ich pozostałości to wysokie wieże: Brama Ziębicka, Brama Lewińska oraz mniejsza Baszta Więzienna. Bramę Ziębicką zbudowano w XIV w. i odnowiono w XIX i XX w. Jej korona składa się z półkolistych płytek, a na ścianach z każdej strony wieży znajdują się po dwa okna strzelnicze. Brama Lewińska stanęła prawdopodobnie w pierwszej połowie XIV w. Zwieńczona jest renesansową attyką i posiada okna strzelnicze na wschodniej i zachodniej ścianie. Baszta Więzienna powstała również w XIV w. i rozbudowano ją w XVI w. Obok stała nieistniejąca już wieża Bramy Wrocławskiej.

GRODKÓW, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Stojący nieopodal grodkowskiego Rynku gotycki kościół to chyba najpiękniejszy zabytek miasta i najważniejsza, obok wieży ratusza, dominanta krajobrazu Grodkowa. Zbudowano go w 1268 lub 1269 roku. W drugiej połowie XIV w. nastąpiła znaczna rozbudowa świątyni. Bryła starego kościoła stała się prezbiterium, do którego dobudowano nową nawę główną i dwie nawy boczne. Obok postawiono dzwonnice. W wiekach późniejszych budowla była często niszczone i poddawana odbudowie lub przebudowie. Przyglądając się dziś kościołowi, warto zwrócić uwagę na XIII-wieczne prezbiterium, zakrystię z przełomu XV-XVI wieku, późnobarokowy ołtarz główny z 1729 roku, barokową chrzcielnicę marmurową czy barokowy prospekt organowy.

GRODKÓW, RUINY KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO

Pierwsza gmina ewangelicka wraz z pierwszym ewangelickim kościołem powstały w Grodkowie w 1776 r. Kościół uległ zniszczeniu, a w jego miejscu w 1845 r. zbudowano kolejny, którego pozostałości stoją do dziś. To budowla neoromańska, trójnawowa, murowana z cegły, z wieżą wysoką na 39 metrów. Po 1946 r. kościół przez chwilę należał do katolików, po czym wrócił do gminy ewangelickiej. Jednak z powodu malejącej liczby wiernych, po kilkunastu latach zaprzestano odprawiania nabożeństw, a świątynia zaczęła popadać w ruinę.

GRODKÓW, WIATRAK TYPU HOLENDERSKIEGO

Dawny wiatrak stoi przy ul. Krakowskiej, niedaleko Parku Miejskiego Cegielnia. Zbudowano go prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX wieku. Obecnie znajduje się w dobrym stanie technicznym, nie posiada jednak skrzydeł, które zostały zdemontowane ze względu na zniszczenia. W latach 60. XX w. zaadaptowano go na potrzeby gastronomiczne i przez dekady działała w nim bardzo popularna restauracja.

KOPICE, ZAMEK I PARK, KOŚCIÓŁ PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO, MAUZOLEUM RODZINY SCHAFFGOTSCH

Kopice to wieś położona na trasie Grodków–Opole, której historia w dokumentach sięga 1289 roku. Na przestrzeni wieków Kopice należały do wielu rodów, w tym von Borsnitz, von Beess, von Neckern oraz Heymann von Rosenthal. Przełomowym momentem dla miejscowości było przejęcie dóbr w 1859 roku przez Hansa Ulricha Schaffgotscha i jego żonę Joannę Gryczik von Schomberg-Godulla – dziewczynkę z ubogiej rodziny, która jako czterolatka zyskała miłość i gigantyczny, wielomilionowy majątek śląskiego „króla cynku” Karola Goduli. Schaffgotschowie, znani z dbałości o robotników i prostoty, stworzyli w Kopicach swoją główną siedzibę.

Głównym punktem miejscowości stał się **pałac**, który pierwotnie wzniesiono jako klasycystyczną rezydencję z inicjatywy barona Heinricha Kaspara von Sierstorpffa w latach 1783–1786. Po przejęciu majątku przez Schaffgotschów, w 1863 roku rozpoczęła się spektakularna przebudowa według projektu Carla Lüdecke, a później Carla Heidenreicha. Budowla zyskała baśniowy, staroniemiecki styl i stała się jedną z najwspanialszych rezydencji na Śląsku. Fasadę

ozdobiono rzeźbami przodków (m.in. Sibotho i Hansa Ulricha z XVII wieku), a wokół rozpościerał się wielki park romantyczny ze stawem, sztuczną wyspą, chińskimi i greckimi pawilonami, świątynią Diany oraz oranżerią. Choć pałac przetrwał II wojnę światową, został doszczętnie zniszczony przez pożar pod koniec lat 50. XX wieku i popadł w ruinę. Obecnie nowy właściciel prowadzi intensywne prace, mające przywrócić pałacowi dawną świetność. Ważnym elementem lokalnej architektury jest **kościół parafialny**. Pierwsza świątynia w Kopicach (pod wezwaniem

św. Jadwigi) istniała już w latach 80. XVI wieku i po okresie władania przez ewangelików została oddana katolikom w 1627 roku. Obecny klasycystyczny kościół pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego wybudowano w latach 1802–1822. Jest to obiekt orientowany i salowy, zamknięty apsydą, którego fasadę i wieżę przekształcono w stylu neorenesansowym pod koniec XIX wieku. W jego wnętrzu zachowały się cenne zabytki: regencyjna ambona z pierwszej połowy XVIII wieku, obraz ołtarzowy Ukrzyżowanie z 1822 roku oraz neoklasycystyczne stalle i konfesjonały. Tuż obok kościoła, po jego zachodniej stronie, znajduje się **neoklasycystyczne mauzoleum rodziny Schaffgotsch**, ufundowane w drugiej połowie XIX wieku. Budowla wzniesiona w formie greckiej świątyni stała się miejscem wiecznego spoczynku dla Joanny (zmarłej w 1910 roku) oraz Hansa Ulricha (zmarłego w 1915 roku).

REZERWAT PRZYRODY „DĘBINA”

Leśny rezerwat przyrody położony jest nad Nysą Kłodzką, w okolicach wsi Głębocko i Kopice. Jego obszar to ponad 61 ha. Powstał w celu ochrony dawnej Puszczy Niemodlińskiej i występujących tu zbiorowisk grądowych i łągowych o cechach naturalnych. W tutejszym drzewostanie dominują lipy, dęby i jesiony. Niektóre z ponad 150-letnich drzew osiągają 150 cm pnia. Z występujących tu roślin warto wymienić czosnek niedźwiedzi, śnieżyczkę przebiśnieg, pierwiosnka lekarskiego czy kruszynę pospolitą. Świat zwierząt reprezentują gołąb siniak, dzięcioły: zielonosiwy, czarny i średni, gronostaj oraz nietoperze: borowiec wielki, karlik większy, karlik drobny, gacek brunatny.

ŻELAZNA, KOŚCIÓŁ ŚW. JADWIGI

Żelazna to pięknie położona wieś, która ma do zaoferowania ciekawe przyrodniczo okolice. Występujący w sąsiedztwie las posiada szczególnie bogaty drzewostan i znajdują się w nim siedliska bociana czarnego. Najważniejszym zabytkiem wsi jest kościół św. Jadwigi z 1781 roku. To budowla późnobarokowa z wieżą zwieńczoną hełmem z chorągiewką, na której widnieje data ukończenia budowy. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na ambonę z pierwszej połowy XIX wieku, drewniany chór muzyczny z przełomu XVIII i XIX wieku oraz późnobarokowe rzeźby św. Jadwigi oraz nieznanego biskupa.

REZERWAT PRZYRODY „KOKORYCZ”

Rezerwat ten położony jest na zachodnim brzegu Nysy Kłodzkiej i ma powierzchnię 44 ha. Obejmuje dobrze zachowane fragmenty łąk. W drzewostanie dominują lipy, graby i klony. Wśród innych roślin spotkać można wiele rzadkich i chronionych gatunków, m.in.: śnieżyczka przebiśnieg, pierwiosnek wyniosły, kokorycz pusta, kokorycz wątła, czosnek niedźwiedzi, czy dziurawiec kosmaty. Spośród występujących tu zwierząt dobrze poznano głównie ptaki, których występuje tu 47 gatunków.

JEZIORO GŁĘBOCKO, OŚRODEK „LEŚNA PRYZSTAŃ”

Położone pomiędzy Głębockiem a Osiekim Grodkowskim jezioro w rzeczywistości jest zalewem powstałym w dawnej kopalni piasku i żwiru. To najbardziej popularny akwen rekreacyjny w okolicy. Nad jego brzegami znajduje się ośrodek wypoczynkowy „Leśna Przystań”, który oferuje noclegi w domkach, pole kempingowe, dwie restauracje, korty tenisowe, boiska, place zabaw czy położoną bezpośrednio nad wodą saunę. Do dyspozycji gości jest piaszczysta, strzeżona plaża, wypożyczalnia sprzętu wodnego oraz wypożyczalnia rowerów. W pobliżu jeziora znajduje się położony nad Nysą Kłodzką, wartościowy przyrodniczo las, w którym utworzono rezerwat przyrody „Kokorycz”.

OSIEK GRODKOWSKI

Pierwsza wzmianka o Osieku pojawia się w 1260 r. w spisie dóbr cystersów z Kamieńca. Później, podobnie jak wszystkie okoliczne wsie, Osiek często przechodził w ręce kolejnych rodów szlacheckich z okolicy. W 1940 r. utworzono tutaj obóz pracy przymusowej, a więźniów wykorzystywano przy budowie autostrady do Wrocławia. Miejscowość może się pochwalić dwoma ciekawymi zabytkami – kościołem Najświętszej Marii Panny i pałacem.

OSIEK GRODKOWSKI, KOŚCIÓŁ NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY

Kościół zbudowano w drugiej połowie XIII stulecia w stylu gotyckim. Przebudowywano go w wieku XVI oraz w roku 1729, kiedy to nadano mu formę, w jakiej stoi do dziś. Z wcześniejszych budowli zachował się kamienny portal, barokowa polichromia, barokowa ambona z końca XVII wieku, późnobarokowy ołtarz główny z około 1700 roku, tabernakulum z 1737 roku, marmurowa chrzcielnica, drewniany chór oraz stalle z XVIII wieku.

OSIEK GRODKOWSKI, ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY

Zespół pałacowo-folwarczny w Osieku powstał w XVIII wieku dla rodziny von Königsdorf. Początkowo pałac posiadał cechy stylu późnobarokowego. W trakcie przebudowy w latach 1877 – 1883 nadano mu styl neogotycki. Projektantem nowego pałacu był A. Lanner. Dziedziniec pałacu gruntownie przebudowano, a wnętrza poddano modernizacji. W czasach swojej świetności budowla zaliczana była do najpiękniejszych pałaców Górnego Śląska. Wokół rozciągał się park ze stawem, licznymi ścieżkami oraz rzeźbami inspirowanymi mitologią grecką i rzymską. Obecnie pałac jest własnością prywatną i nie jest udostępniony do zwiedzania. W zdziczałym parku zachowała się neogotycka kaplica grobowa właścicieli majątku.

LIPOWA, KOŚCIÓŁ ŚW. MARCINA BISKUPA

Lipową założono w drugiej połowie XIII w. i była ona wtedy własnością cystersów z Kamieńca. W późniejszych stuleciach wieś przechodziła w ręce kolejnych rodów szlacheckich. Najcenniejszym obiektem zabytkowym wsi jest kościół św. Marcina Biskupa, który w obecnej formie stanął tu na przełomie XV i XVI stulecia. To gotycka budowla z kaplicą z XVIII w. i zakrystią z 1835 roku. Główną ozdobą wnętrza jest ołtarz główny w stylu regencyjnym oraz barokowe obrazy. Najstarszymi elementami świątyni są płyty nagrobne z XVI, XVII i XVIII wieku. Obok kościoła stoi plebania z 1817 roku.

SKRÓCONY PRZEBIEG TRASY

GRODKÓW (Rynek – ul. Sienkiewicza – ul. Krakowska) • droga wojewódzka 385 • **KOPICE** • rezerwat przyrody „Dębina” • **DĘBINA** • **ŻELAZNA** • **GŁĘBOCKO** • rezerwat przyrody „Kokorycz” • Jezioro Głębocko • **OSIEK GRODKOWSKI** • **LIPOWA** • **GOLA GRODKOWSKA** • **TARNÓW GRODKOWSKI** • **GRODKÓW** (ul. Wiejska – ul. Wrocławska – ul. Słowackiego – ul. Ligonja – ul. Warszawska – Rynek)

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG TRASY

0,0 km • Grodków – Żelazna

Długość odcinka – 16,0 km

Wycieczkę rozpoczynamy na **Rynku w Grodkowie**. Kierujemy się **ul. Sienkiewicza** na południe i jedziemy do **ronda**. Zjeżdżamy z niego **trzecim zjazdem (ul. Krakowska)**. Po chwili po lewej stronie drogi mijamy **wiatrak typu holenderskiego**, a za nim **zabytkową wieżę ciśnień**. Półtora kilometra dalej opuszczamy miasto i na skrzyżowaniu z jego **obwodnicą** skręcamy w lewo, na **drogę wojewódzką 385**. Niecałe 5 km dalej docieramy do **Kopic**. Gdy wjedziemy do zagajnika, w którym droga główna skręca w lewo, kierujemy się prosto drogą gruntową przez **zabytkową bramę do pałacowego parku**. Przejeżdżamy przez **mostek na Starej Strudze** i skręcamy w lewo, jadąc dalej wzdłuż **brzegu stawu** w stronę **pałacu w Kopicach**. Po lewej stronie mijamy **zabudowania dawnego folwarku**. Przy pałacu skręcamy łagodnie w prawo, po czym skręcamy w lewo i za chwilę znów w prawo. Po lewej stronie drogi mijamy **Mauzoleum Schaffgotschów** (właścicieli kopickiego pałacu) oraz **zabytkowy kościół Świętego Krzyża**. Gdy dojedziemy z powrotem do **drogi wojewódzkiej 385**, wjeżdżamy na nią w prawo. Półtora kilometra dalej, **przed mostem na Nysie Kłodzkiej**, skręcamy w lewo na szutrową drogę, która prowadzi nas do lasu, gdzie jest oznaczona jako **dojazd pożarowy 178**. Jedziemy teraz malowniczą leśną ścieżką **wzdłuż Nysy Kłodzkiej**, która płynie schowana wśród drzew po prawej stronie drogi. Dwa kilometry dalej dojeżdżamy do **rezerwatu przyrody „Dębina”**, przy którym skręcamy w lewo (nadal **dojazd pożarowy 178**) i po chwili mijamy **leśną osadę Dębina**. Na skrzyżowaniu za osadą kierujemy się prosto, wjeżdżając na **szlak turystyczny Nyska Droga św. Jakuba**, który towarzyszył nam będzie do **Głębocka**. Za lasem szlak zakręca w prawo i zmierza do **Żelaznej**, gdzie możemy się zatrzymać na odpoczynek przy **zabytkowym kościele św. Jadwigi**. W **Żelaznej** możemy też skrócić wycieczkę i wrócić prosto do **Grodkowa** (opis przejazdu w dalszej części).

16,0 km • Żelazna – Grodków

Długość odcinka – 17,0 km

Za **kościółem w Żelaznej** skręcamy w prawo i jedziemy do **Głębocka**. Tuż **przed mostem na Nysie Kłodzkiej** opuszczamy **Nyską Drogę św. Jakuba** i skręcamy w lewo. Na pobliskim rozwidleniu dróg skręcamy w prawo (**dojazd pożarowy 37**) i wjeżdżamy wąską, asfaltową drogą w głąb lasu. Na jego początku mijamy **rezerwat przyrody „Kokorycz”**. Kilometr dalej droga zakręca w lewo, a 400 m dalej w prawo. Na tym drugim zakręcie jedziemy prosto, drogą szutrową. Kierując się asfaltową drogą w prawo, możemy **wydłużyć wycieczkę o leśną pętlę wokół Osieka Grodkowskiego** (opis przejazdu w dalszej części).

Gdy, zgodnie z trasą główną, zjedziemy z asfaltowej, leśnej drogi, jedziemy ok. 300 m i widzimy przed **sobą szlaban z napisem „teren prywatny”**, przez który mogą przejechać klienci **ośrodka wypoczynkowego „Leśna Przystań”**. Wizyta w nim to doskonała okazja do odpoczynku przy zimnych napojach lub smacznym obiedzie.

Na terenie **ośrodka „Leśna Przystań”** skręcamy w prawo, wyjeżdżając z niego główną drogą. Poruszamy się cały czas prosto, aż dotrzemy do **Osieka Grodkowskiego**. Tu skręcamy w prawo, w stronę **kościół Najświętszej Marii Panny**.

Przy kościele skręcamy w prawo. Na wprost prowadzi droga dojazdowa do **pałacu** (nie jest udostępniony do zwiedzania), my jednak od razu skręcamy w lewo. Po przejechaniu 5,6 km docieramy do **Lipowej**, gdzie przy **kościelisku św. Marcina Biskupa** skręcamy w lewo. Trzymając się głównej drogi, opuszczamy **Lipową** i po chwili mijamy **Golę Grodkowską**. Trzysta metrów dalej wjeżdżamy do **Tarnowa Grodkowskiego**, gdzie skręcamy łagodnie w prawo, poruszając się cały czas główną drogą. Przy **kościelisku św. Anny** skręcamy w lewo i po chwili wjeżdżamy do **Grodkowa**. Na skrzyżowaniu z **ul. Wrocławską** skręcamy w lewo. Następnie skręcamy w prawo, w **ul. Słowackiego** i w lewo, w

ul. Ligonia. Kierujemy się cały czas prosto, przejeżdżając po chwili **przez bramę w budynku**, za którą skręcamy w lewo i wjeżdżamy do **Rynku**, gdzie kończy się nasza wycieczka.

SKRÓT ŻELAZNA - GRODKÓW

Trasa krótsza o 10,7 km. Całkowita długość trasy: 22,3 km.

Gdy dojedziemy do **Żelaznej**, przy **kościelisku św. Jadwigi** kierujemy się prosto. Na następnym skrzyżowaniu skręcamy w lewo, na drogę, która doprowadzi nas do **Grodkowa**. Tu skręcamy w prawo, na **ul. Krakowską** i jedziemy do **ronda**. Z ronda zjeżdżamy **drugim zjazdem (ul. Sienkiewicza)** i po chwili kończymy wycieczkę w grodkowskim **Rynku**.

PĘTLA LEŚNA OSIEK GRODKOWSKI

Trasa dłuższa o 5,4 km. Całkowita długość trasy: 38,4 km.

Gdy za **Głębockiem** wjedziemy do lasu i **rezerwatu przyrody „Kokorycz”**, trzymamy się cały czas **wąskiej, asfaltowej drogi**. W pewnym momencie (700 m od wjazdu w głąb lasu) droga zakręca w lewo, a 500 m dalej w prawo. Półtora kilometra dalej, w lesie po prawej stronie drogi, znajduje się **teren średniowiecznego grodziska**. Dwa kilometry dalej dojeżdżamy do skrzyżowania, na którym asfaltowa droga skręca w prawo, a my w lewo, jadąc dalej szeroką i równą drogą szutrową. Po niecałych 2 km skręcamy w lewo na skrzyżowaniu dróg leśnych, jedziemy ok. 1,5 km i dojeżdżamy do **skrzyżowania z asfaltową drogą**. W lewo prowadzi droga dojazdowa do **ośrodka wypoczynkowego „Leśna Przystań”**, a w prawo **trasa główna** naszej wycieczki w kierunku **Osieka Grodkowskiego**.

TRASA 5 – Z GRODKOWA DO BRZEGU

MAPA TRASY

https://www.google.com/maps/d/u/o/viewer?mid=1CoXfxns6LQixohyrWnw_kJoCl_iuvDs&usp=sharing

CHARAKTERYSTYKA TRASY

Rodzaj trasy:	turystyczna, łatwa
Długość trasy:	44,7 / 27,1 km
Czas przejazdu:	3,0 – 4,0 / 2,0 – 3,0 h
Drogi asfalt/bruk:	40,9 / 24,4 km
Drogi gruntowe:	3,8 / 2,7 km
Suma podjazdów:	65 m
Suma zjazdów:	65 m
Najwyższy punkt:	170 m n.p.m.
Najniższy punkt:	140 m n.p.m.
Dojazd samochodem:	Grodków, parking w Rynku
Dojazd pociągiem:	stacje Grodków Śląski, Olszanka, Lipowa Śląska (linia kolejowa Brzeg - Nysa); stacja Brzeg (linia kolejowa Opole – Wrocław)

Nieco dłuższa, lecz łatwa trasa łącząca Grodków z Brzegiem. Wycieczka spodoba się szczególnie miłośnikom zabytków. Po drodze zobaczymy kilka ciekawych kościołów, dwory w Jankowicach Wielkich i Obórkach, drewniany kościół w Obórkach oraz liczne zabytki Brzegu z Zamkiem Piastów Śląskich, zwanym „śląskim Wawelem”, na czele.

Miłośnikom przyrody warto polecić liczne brzeskie parki. Trasa posiada dodatkowy skrót zmniejszający przejechany dystans niemal o połowę.

CEKAWY MIEJSCA NA TRASIE

GRODKÓW

Miasto położone we wschodniej części woj. opolskiego, w powiecie brzeskim, będące siedzibą prężnie rozwijającej się gminy. Początki Grodkowa sięgają lat 1248-1249, kiedy to miała miejsce jego lokacja na prawie niemieckim. Nazwa miasta prawdopodobnie pochodzi od polskiej nazwy umocnionego osiedla, czyli *grodu*. Od czasów państwa Mieszka I do XIV w. okoliczne ziemie rządzone były przez Piastów. W drugiej połowie XIV w. powstało tu księstwo wchodzące w skład biskupstwa nyskiego. Podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej miasto uległo licznym zniszczeniom. W drugiej połowie XVII w. za sprawą biskupa wrocławskiego Sebastiana von Rostocka (rodowitego grodkowianina), Grodków podniósł się z wojennych zniszczeń i nastąpił okres znacznego rozwoju gospodarczego. W 1810 r. skończyła się władza biskupów wrocławskich i Grodków stał się miastem królewskim podlegającym władzy pruskiej. Po II wojnie światowej znów stał się miastem polskim. Dzisiaj w Grodkowie warto zobaczyć otoczoną dawnymi murami starówkę. W jej obrębie podziwiać można zabytkowy ratusz, monumentalny kościół św. Michała Archanioła, zabytkowe baszty (Brama Ziębicka, Brama Lewińska, Baszta Więzienna) czy ruiny kościoła ewangelickiego. Warto zwrócić także uwagę na ciekawy wiatrak holenderski przy ul. Krakowskiej i stojącą nieopodal starą wieżę ciśnię. Położone w pobliżu murów miejskich, kameralne parki stanowią doskonałe miejsce na odpoczynek po wycieczce rowerowej.

GRODKÓW, RYNEK I RATUSZ

Stare miasto w Grodkowie, ze swoim układem urbanistycznym, wpisane jest do rejestru zabytków. Jego sercem jest Rynek ze stojącym pośrodku ratuszem. Pierwsza siedziba władz miejskich powstała prawdopodobnie w XIV lub XV w. i przetrwała do pożaru w 1549 r. Odbudowana w latach 1551-1557 r. ponownie spłonęła w największym grodkowskim pożarze z 1833 r. Obecny ratusz powstał w 1840 r. według projektu architekta Philippiego z Opola. To późnoklasycystyczna budowla z gotycko-renesansową wieżą, zgodną z jej pierwotnym wyglądem. W sieni wmurowano tablicę z herbem biskupa Bałazara Promnitz'a i inskrypcją dotyczącą odbudowy ratusza w połowie XVI w. W przyziemiu zachował się gotycki portal z czasów powstania pierwszego ratusza. Dziś mieści się tu Urząd Stanu Cywilnego, biura instytucji publicznych i samorządowych oraz główna siedziba Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodkowie. Jej patronem jest urodzony w Grodkowie Józef Elsner, główny nauczyciel i mentor Fryderyka Chopina, którego popiersie znajduje się przed wejściem głównym do ratusza. W grodkowskim Rynku warto także zwrócić uwagę na kilka zabytkowych kamienic z XVIII / XIX w., z których najbardziej okazałe prezentuje się stojąca przy północno-zachodnim narożniku dawna Gospoda Pod Trzema Koronami (obecnie restauracja Piast).

GRODKÓW, FORTYFIKACJE MIEJSKIE

Pierwsze mury miejskie wzniesiono w Grodkowie w latach 1296-1301, za panowania księcia świdnickiego Bolka I. Do ich budowy posłużyły zebrane z pól kamienie narzutowe. Nieco później otoczono je fosą. Fortyfikacje miejskie były wielokrotnie niszczone, najbardziej podczas najazdów husyckich oraz wojny trzydziestoletniej. Do dziś przetrwały tylko ich fragmenty w północnej, wschodniej i zachodniej części starego miasta. Najciekawsze i najbardziej okazałe ich pozostałości to wysokie wieże: Brama Ziębicka, Brama Lewińska oraz mniejsza Baszta Więzienna. Bramę Ziębicką zbudowano w XIV w. i odnowiono w XIX i XX w. Jej korona składa się z półkolistych płytek, a na ścianach z każdej strony wieży znajdują się po dwa okna strzelnicze. Brama Lewińska stanęła prawdopodobnie w pierwszej połowie XIV w. Zwieńczona jest renesansową attyką i posiada okna strzelnicze na wschodniej i zachodniej ścianie. Baszta Więzienna powstała również w XIV w. i rozbudowano ją w XVI w. Obok stała nieistniejąca już wieża Bramy Wrocławskiej.

GRODKÓW, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Stojący nieopodal grodkowskiego Rynku gotycki kościół to chyba najpiękniejszy zabytek miasta i najważniejsza, obok wieży ratusza, dominanta krajobrazu Grodkowa. Zbudowano go w 1268 lub 1269 roku. W drugiej połowie XIV w. nastąpiła znaczna rozbudowa świątyni. Bryła starego kościoła stała się prezbiterium, do którego dobudowano nową nawę główną i dwie nawy boczne. Obok postawiono dzwonnice. W wiekach późniejszych budowla była często niszczona i poddawana odbudowie lub przebudowie. Przyglądając się dziś kościołowi, warto zwrócić uwagę na XIII-wieczne prezbiterium, zakrystię z przełomu XV-XVI wieku, późnobarokowy ołtarz główny z 1729 roku, barokową chrzcielnicę marmurową czy barokowy prospekt organowy.

GRODKÓW, RUINY KOŚCIOŁA EWANGELICKIEGO

Pierwsza gmina ewangelicka wraz z pierwszym ewangelickim kościołem powstały w Grodkowie w 1776 r. Kościół uległ zniszczeniu, a w jego miejscu w 1845 r. zbudowano kolejny, którego pozostałości stoją do dziś. To budowla neoromańska, trójnawowa, murowana z cegły, z wieżą wysoką na 39 metrów. Po 1946 r. kościół przez chwilę należał

do katolików, po czym wrócił do gminy ewangelickiej. Jednak z powodu malejącej liczby wiernych, po kilkunastu latach zaprzestano odprawiania nabożeństw, a świątynia zaczęła popadać w ruinę.

GRODKÓW, WIATRAK TYPU HOLENDERSKIEGO

Dawny wiatrak stoi przy ul. Krakowskiej, niedaleko Parku Miejskiego Cegielnia. Zbudowano go prawdopodobnie na przełomie XVIII i XIX wieku. Obecnie znajduje się w dobrym stanie technicznym, nie posiada jednak skrzydeł, które zostały zdemontowane ze względu na zniszczenia. W latach 60. XX w. zaadaptowano go na potrzeby gastronomiczne i przez dekady działała w nim bardzo popularna restauracja.

WIERZBNIK, KOŚCIÓŁ ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA

Wierzbnik położony jest w północnej części gminy Grodków, przy trasie do Brzegu. Jego historia sięga 1305 r., kiedy to notka o wsi pojawiła się w księdze biskupów wrocławskich, którzy przez długie stulecia byli właścicielami wioski. Niegdyś w Wierzbniku stał okazały pałac. Jedynymi pozostałościami po nim są nieco zdziczały park oraz znajdujące się w nim grobowce dawnych właścicieli. Najważniejszym zabytkiem wsi jest kościół św. Michała Archanioła. Zbudowano go w XIV wieku i poddano przebudowom w 1638 i 1766 roku. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na kilka zabytków sakralnych: późnobarokowy ołtarz z pierwszej połowy XVIII wieku, dziewiętnastowieczne ołtarze boczne i ambonę oraz renesansową płytę nagrobną Henryka Wachtela z XVI wieku. Południową ścianę budowli zdobi zegar słoneczny z pierwszej połowy XIX stulecia.

BRZEG

Jedno z najstarszych miast piastowskich i jeden z największych ośrodków miejskich woj. opolskiego. Wedle historyków już w czasach antycznych istniała tu osada o nazwie Budorigum. Pierwsze zapisane wzmianki o Brzegu pojawiają się w 1235 r. Wtedy jeszcze była to niewielka osada targowo-rybacka. Przywilej lokacyjny Brzeg otrzymał w 1248 r. Wytyczono wówczas regularnie rozplanowane miasto, które zasiedlono kolonistami, w większości ludnością niemieckojęzyczną z Saksonii i Turyngii. W 1311 r. Brzeg stał się stolicą samodzielnego księstwa. Największy rozkwit miasta przypada na XVI w. i panowanie księcia Jerzego II Brzeskiego. W Brzegu znaleźć można wiele cennych zabytków. Najważniejszy z nich to Zamek Piastów Śląskich. Zabytkowy jest także średniowieczny układ urbanistyczny miasta z centralnym Rynkiem i jednym z najładniejszych ratuszy Opolszczyzny. Warto też odwiedzić tutejsze kościoły, które śmiało można zaliczyć do największych pereł architektury w regionie. Brzeg to również miasto rozległych parków. W centrum miasta sąsiadują ze sobą Park Nadodrzański, Park nad Fosą i Park Centralny. W południowo-zachodniej części miasta znajduje się z kolei największy z brzeskich terenów zielonych – Park Wolności. Położony na uboczu zapewnia doskonałe wytchnienie od zgiełku miasta.

BRZEG, ZAMEK PIASTÓW ŚLĄSKICH

Jeden z najważniejszych, najbardziej okazałych i najlepiej zachowanych zamków Opolszczyzny i Śląska. Ze względu na arkadowy dziedziniec często nazywany jest śląskim Wawelem. Zamek powstał w XIII w., kiedy to rezydował w nim namiestnik książęcy. Około 1300 r. zbudowano przy nim kwadratową Wieżę Lwów, której dolna część zachowała się do dziś jako najstarszy fragment budowli. W XVI w. książę Jerzy II Brzeski postanowił przebudować zamek w stylu renesansowym, wzorując się na Zamku Królewskim na Wawelu. Wówczas to powstały skrzydła południowe i wschodnie oraz słynne krużganki. W latach 1541-1544 wzniesiono reprezentacyjną, trzykondygnacyjną bramę wjazdową. To najpiękniejszy architektonicznie fragment zamku. Jej dolna część ma formę łuku triumfalnego. Fasada jest bogato zdobiona rzeźbami, pośród których znajdziemy posągi księcia Jerzego II i jego żony w rzeczywistych wymiarach, a także dwa rzędy popiersi przodków księcia stanowiące swego rodzaju poczet Piastów śląskich. Pod koniec XVII w. zmarł ostatni z tutejszych Piastów, Jerzy Wilhelm, a rezydencja zaczęła podupadać. W czasach późniejszych zamek pełnił funkcję koszar, magazynów, a nawet karczmy. Obecnie posiada on status zabytku klasy 0. W 2013 r. w plebiscycie na 7 cudów Polski organizowanym przez National Geographic zajął on 7. miejsce. Zamek jest w całości udostępniony do zwiedzania i działa w nim Muzeum Piastów

Śląskich z wieloma interesującymi eksponatami. Tuż przy zamku położony jest Park Nadodrzański z zabytkową Bramą Odrzańską.

BRZEG, KOŚCIÓŁ PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO

Jeden z najpiękniejszych kościołów Opolszczyzny, którego wnętrze zachwyca bogactwem barokowego malarstwa iluzjonistycznego. Świątynia stoi tuż obok brzeskiego zamku. Zbudowana została w latach 1734-1739 w miejscu dawnego klasztoru dominikanów. Jego budowę ufundowali jezuici, którzy przybyli do Brzegu, by nawrócić protestanckie miasto na katolicyzm. Jednonawowy kościół o sklepieniu kolebkowym przykuwa uwagę dwuwieżową fasadą oraz szeregiem kaplic bocznych i empor. Wnętrze kościoła ozdobione jest przepięknymi polichromiami przedstawiającymi 115 różnych scen biblijnych. Dużą ciekawostką jest znajdująca się w kościele figura piety, czyli Maryi z martwym Chrystusem na kolanach, która przybrała tu formę marionetki o poruszającej się głowie i ramionach. Otoczenie kościoła upiększają dwie barokowe figury z 1722 r. przedstawiające św. Judę, św. Tadeusza oraz św. Jana Nepomucena.

BRZEG, KOŚCIÓŁ ŚW. MIKOŁAJA

Prawdziwa perła architektury, jedna z największych gotyckich świątyń na Śląsku. Kościół wzniesiono w latach 1370-1420, za panowania księcia Ludwika I w miejscu starszej, murowanej budowli wzmiankowanej już w 1279 r. Jego budowę sfinansował częściowo książę, a częściowo brzescy mieszczaństwo. Projekt wykonał mistrz Gunther z Wrocławia, który nawiązał w nim do wrocławskich kościołów św. Marii Magdaleny oraz św. Elżbiety. W 1525 r., po zwycięstwie, reformacji kościół stał się świątynią luterańską i pozostał nią do 1945 r. Budowla ma formę trzynawowej bazyliki z wydłużonym korpusem. Posiadała niegdyś bogaty wystrój rzeźbiony w drewnie oraz liczne witraże. Do dziś zachowały się jedynie w niewielkich fragmentach. Większość ocalałego wyposażenia znajduje się w Muzeum Piastów Śląskich na zamku. W ściany świątyni wmurowano liczne kamienne i drewniane epitafia poświęcone przeważnie bogatym mieszczanom brzeskim. Kościół św. Mikołaja stoi w sercu miasta, nieopodal Rynku i głównego deptaku.

OBÓRKI, DWÓR I KOŚCIÓŁ ŚW. PIOTRA I PAWŁA

Obórki to wieś położona w gminie Olszanka. Warto tu zobaczyć zabytkowy dwór wybudowany przez rodzinę Winklerów oraz drewniany kościół św. Piotra i Pawła. Dwór jest obecnie w rękach prywatnych i nie jest udostępniony do zwiedzania. Nieopodal stoją dawne zabudowania gospodarskie z połowy XIX wieku, m.in. zabytkowy spichlerz. Obok dworu znajduje się nieco zdziczały, zabytkowy park (nieдоступny dla turystów). Drewniany kościół w Obórkach powstał w XVI w. i został przebudowany w 1685 r. W 1755 r. dobudowano wieżę. Świątynia posiada prezbiterium o konstrukcji szkieletowej z murowaną zakrystią. Sufit kościoła ozdobiony jest polichromią z 1685 r. w postaci kasetonów, rozet i ornamentu roślinnego. We wnętrzu zachowała się XVII-wieczna ambona z namalowanymi postaciami czterech Ewangelistów oraz kamienna chrzcielnica z XVI w. w kształcie kielicha. Budowla otoczona jest murem z kamienia polnego postawionym na przełomie XV i XVI w. W muzeum w Brzegu znajduje się XV-wieczny tryptyk, będący również częścią wyposażenia kościoła w Obórkach.

JANKOWICE WIELKIE, DWÓR I KOŚCIÓŁ NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY

W położonych w gminie Olszanka Jankowicach Wielkich warto zobaczyć zabytkowy kościół Najświętszej Marii Panny oraz dwór. Dwór zbudowany został ok. 1800 r. w stylu klasycystycznym. Cechuje go dwutaktowy układ wnętrz z sienią i klatką schodową pośrodku. Obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania. Obok znajdują się dawne zabudowania folwarczne. Kościół Najświętszej Marii Panny swoimi początkami sięga XIV wieku. W latach 1535 – 1945 należał on do gminy ewangelickiej. Po II wojnie światowej został przekazany kościołowi katolickiemu. Warto tu zobaczyć ołtarz główny z przełomu XVII i XVIII wieku z rzeźbami aniołów, współczesną mu ambonę z płaskorzeźbami czterech Ewangelistów, chór i barokową chrzcielnicę z XVIII wieku, rzeźby Mojżesza i Jana Chrzciciela z końca XVII wieku oraz renesansowe płyty nagrobne.

PRZYLESIE DOLNE, KOŚCIÓŁ ŚW. PIOTRA I PAWŁA

Przylesie Dolne wspomina się na kartach historii po raz pierwszy w 1305 r. jako siedziba rycerska. Jednak pierwsi znani z nazwiska właściciele pojawiają się dopiero w XVIII w. i są to rodziny von Fragstein, von Königsdorf, von Ahlen und Adlerskron, von Ohlau i von dem Knesebeck-Milendonck rezydujące w pałacu w pobliskim Osieku. W centrum Przylesia warto zobaczyć zabytkowy kościół Świętych Piotra i Pawła z drugiej połowy XVI wieku. Wystrój tej gotycko-renesansowej świątyni pochodzi głównie z XVIII i XIX stulecia, a wśród niego warto wyróżnić barokowy ołtarz główny.

LIPOWA, KOŚCIÓŁ ŚW. MARCINA BISKUPA

Lipową założono w drugiej połowie XIII w. i była ona wtedy własnością cystersów z Kamieńca. W późniejszych stuleciach wieś przechodziła w ręce kolejnych rodów szlacheckich. Najcenniejszym obiektem zabytkowym wsi jest kościół św. Marcina Biskupa, który w obecnej formie stanął tu na przełomie XV i XVI stulecia. To gotycka budowla z kaplicą z XVIII w. i zakrystią z 1835 roku. Główną ozdobą wnętrza jest ołtarz główny w stylu regencyjnym oraz barokowe obrazy. Najstarszymi elementami świątyni są płyty nagrobne z XVI, XVII i XVIII wieku. Obok kościoła stoi plebania z 1817 roku.

SKRÓCONY PRZEBIEG TRASY

GRODKÓW (Rynek – ul. Wrocławska – ul. Traugutta) • **POLANA** • **WIERZBNIK** • **PRZYLESIE** • **PĘPICE** • **BRZEG** (ul. Włściańska – ul. Konopnickiej – Park Wolności – ul. Kilińskiego – ul. Wolności – ul. Robotnicza – ul. Lechicka – Park nad Fosą – ul. Wrocławska – Plac Zamkowy – ul. Zamkowa – Rynek – ul. Staromiejska – ul. Długa – ul. Piastowska – Park Centralny – ul. Jana Pawła II – ul. Piastowska – ul. 1 Maja – ul. Księdza Makarskiego) • **ŻŁOBIZNA** • **KRZYŻOWICE** • **OBÓRKI** • **JANKOWICE WIELKIE** • **PRZYLESIE DOLNE** • **LIPOWA** • **GOLA GRODKOWSKA** • **TARNÓW GRODKOWSKI** • **GRODKÓW** (ul. Wiejska – ul. Wrocławska – ul. Słowackiego – ul. Ligonja – ul. Warszawska – Rynek)

SZCZEGÓŁOWY PRZEBIEG TRASY

0,0 km • Grodków – Brzeg

Długość odcinka – 21,3 km

Wycieczkę rozpoczynamy na **Rynku w Grodkowie**. Kierujemy się na północ **ul. Wrocławską**. Przy **Baszcie Więziennej** skręcamy w prawo i od razu w lewo. Czteryście metrów dalej, na rozwidleniu dróg, skręcamy łagodnie w prawo, w **ul. Traugutta** i opuszczamy miasto. Półtora kilometra dalej mijamy główną drogą miejscowość **Polana**. Po kolejnych 4 km wjeżdżamy do wsi **Wierzbnik**, którą również pokonujemy główną drogą. Po drodze warto zwrócić uwagę na **zabytkowy kościół św. Michała Archaniola**. Za kościołem mijamy po prawej stronie drogi **boisko** oraz **park**, w którym niegdyś stał **pałac**. Dwieście metrów na wschód od parku, w **małym zagajniku** znajdują się **pozostałości grobowców dawnych właścicieli pałacu**.

Na skraju parku (**skrzyżowanie z krzyżem**) droga główna skręca w prawo, a my skręcamy w lewo i zaraz potem w prawo. Opuszczamy **Wierzbnik**, przejeżdżamy **wiaduktem nad autostradą A4** i 2 km dalej docieramy do **Przylesia**. Na skrzyżowaniu z główną ulicą miejscowości, niedaleko **kościółka św. Stanisława Biskupa**, skręcamy w lewo na **drogę wojewódzką 401** i od razu jemy z niej w prawo. Po skręcie w lewo, na **drogę wojewódzką 401**, możemy też pojechać prosto, korzystając ze **skrótów trasy**, prowadzącego do **Obórek**. Tu jedziemy przez całą wieś i na jej końcu skręcamy w prawo (**droga wojewódzka 458**), wracając tym samym na trasę główną wycieczki.

Jadąc **trasą główną w Przylesiu**, po zjechaniu z **drogi wojewódzkiej 401** mijamy **szkołę** oraz **boisko** i zmierzamy do oddalonych o 3 km **Pępic**, które mijamy główną drogą. W **Pępicach** wjeżdżamy na **drogę dla rowerów**, która doprowadzi nas do **Brzegu**. Tu przejeżdżamy prosto przez **rondo na drodze krajowej 94** i skręcamy w pierwszą w lewo (za rondem) **ul. Marii Konopnickiej**. Jedziemy nią ok. 600 m, po drodze skręcając lekko w prawo. Następnie kierujemy się w lewo, w krótką uliczkę prowadzącą do **Parku Wolności**. Zaraz po wjechaniu do parku skręcamy w prawo i jedziemy parkową aleją (**zielony szlak rowerowy**) cały czas prosto. Przy **stadionie sportowym** (po prawej stronie drogi) kierujemy się prosto i po chwili opuszczamy park, przejeżdżając **pod wiaduktem kolejowym**. Na skrzyżowaniu za wiaduktem jedziemy prosto **ul. Wolności**. Na jej końcu skręcamy w prawo i od razu w lewo, w krótką **ul. Lechicką**, prowadzącą do **Parku nad Fosą**. Jedziemy parkową aleją prosto do **ul. Wrocławskiej**, gdzie skręcamy w prawo. Przed sobą widzimy okazały **Zamek Piastów Śląskich** oraz **parking** przy nim. Za parkingiem skręcamy w lewo, na **Plac Zamkowy**, przy którym znajduje się **główne wejście do zamku** oraz **kościół Podwyższenia Krzyża Świętego**. Tu możemy zrobić przerwę w wycieczce na zwiedzanie zamku lub odpoczynek na ławce w **Parku nad Odrą**, na tyłach zamku.

21,3 km • Brzeg – Grodków

Długość odcinka – 23,4 km

Z **Placu Zamkowego** wyruszamy **ul. Zamkową** w kierunku wschodnim. Na skrzyżowaniu z **ul. Władysława Jagiełły** kierujemy się prosto, wjeżdżając do **Rynku**. Od razu na jego początku skręcamy w prawo, w **ul. Staromiejską**. Następnie skręcamy w lewo, w **ul. Długą**, która **jest głównym deptakiem handlowym brzeskiej starówki**. Jedziemy **drogą dla rowerów**, mijając po chwili monumentalny **kościół św. Mikołaja**, za którym docieramy do skrzyżowania z **ul. Piastowską**. Kierujemy się prosto i po chwili skręcamy w prawo, do **Parku Centralnego**. Poruszamy się cały czas prosto, **wzdłuż dawnej fosy**. Na końcu parkowej alejki jedziemy prosto **ul. Głowackiego**. Następnie skręcamy w lewo, w **ul. Jana Pawła II** i w prawo, w **ul. Piastowską**. Po lewej stronie widzimy **stację kolejową**. Przejeżdżamy pod **wiaduktem kolejowym** i dalej zmierzamy prosto **ul. 1 Maja** (później zmienia nazwę na **ul. Księdza Makarskiego**), aż dotrzemy do **kościółka Miłosierdzia Bożego**. Na skrzyżowaniu za nim jedziemy prosto i opuszczamy miasto, wjeżdżając do wsi **Żłobizna**. Mijamy ją główną drogą (mało ruchliwa **droga wojewódzka 401**). Dojeżdżamy do **Krzyżowic**, które również pokonujemy główną drogą. Dwa kilometry dalej docieramy do **Obórek**. Na początku wsi widzimy **niewielki dwór**. Na skrzyżowaniu przy dworze jedziemy prosto. Dwieście metrów w prawo, przy głównej ulicy stoi **drewniany kościół św. Piotra i św. Pawła**. Poruszamy się teraz **drogą wojewódzką 458** (niewielki ruch samochodowy), która doprowadzi nas do **Jankowic Wielkich**. Na początku wsi główna droga skręca w lewo, a trasa główna naszej wycieczki

prowadzi prosto. Warto jednak na chwilę wjechać do centrum wsi, by zobaczyć **zabytkowy pałac** oraz **kościół Najświętszej Marii Panny**.

Z Jankowic Wielkich wyjeżdżamy boczną drogą w kierunku południowym. Kilometr dalej przejeżdżamy **pod wiaduktem autostrady A4**, a po kolejnym kilometrze wjeżdżamy do **Przylesia Dolnego**. Na skrzyżowaniu przy **kościółce Świętych Piotra i Pawła** jedziemy prosto, a na następnym skręcamy w lewo. Sześćset metrów dalej przecinamy **linię kolejową** przy **stacji Lipowa Śląska** i wjeżdżamy do **Lipowej**. Przy **kościółce św. Marcina Biskupa** skręcamy w prawo. Trzymając się głównej drogi, opuszczamy **Lipową** i po chwili mijamy **Golę Grodkowską**. Trzysta metrów dalej wjeżdżamy do **Tarnowa Grodkowskiego**, gdzie skręcamy łagodnie w prawo, poruszając się cały czas główną drogą. Przy **kościółce św. Anny** skręcamy w lewo i po chwili wjeżdżamy do **Grodkowa**. Na skrzyżowaniu z **ul. Wrocławską** skręcamy w lewo. Następnie skręcamy w prawo, w **ul. Słowackiego**, a potem w lewo, w **ul. Ligonie**. Kierujemy się cały czas prosto, przejeżdżając po chwili **przez bramę w budynku**, za którą skręcamy w lewo i wjeżdżamy do **Rynku**, gdzie kończy się nasza wycieczka.